

Громадська думка про правотворення

*/Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації/*

2012 № 17 (35)

Шановні колеги!

Запрошуємо вас до співдружності в розробці нового періодичного видання, що має на меті оперативно відображати актуальні питання законотворення. Ваші відгуки і пропозиції просимо надсилати за електронною адресою: gdpp@yandex.ua.

Громадська думка про правотворення

Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації
№ 17 (35) 2012

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія:

В. Горovий (заступник головного редактора),
Н. Іванова (відповідальна за випуск), Ю. Половинчак, Т. Дубас

Заснований у 2011 році
Видається двічі на місяць

Адреса редакції:
НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна
gdpp@yandex.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2012

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ.....	3
Про нові правила здійснення грошових переказів фізичним особам.....	3
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	4
Горовая С.	4
Закон «О всеукраинском референдуме»: «за» и «против» в представлениях экспертов.....	4
Присяжна Л.	9
Чи стане новий АПК настільною книгою кожного українця?	9
Горенко Т.	12
Учителі и медики можуть остаться без зарплати в канун новогодніх праздників.....	12
Блажкевич А.	17
Закон про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: вітчизняний і зарубіжний досвід	17
Кривецький О.	24
«Запобігти, врятувати, допомогти!», або Кодекс цивільного захисту України.....	24
Калініна-Симончук Ю.	27
Щодо Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»	27
Пальчук В.	32
Політика подвійного громадянства в країнах Східної Європи: наслідки для України.....	32
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА.....	52

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Про нові правила здійснення грошових переказів фізичним особам

27 листопада 2012 р. набрала чинності Постанова Національного банку України № 476 «Про порядок виплати переказів з-за кордону фізичним особам», згідно з якою встановлюється вимога обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень з-за меж України в іноземній валюті на користь фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) в сумі, яка дорівнює або перевищує в еквіваленті 150 тис. грн протягом одного місяця для однієї особи.

Варто зауважити, що крім іноземної валюти 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, вимога обов'язкового продажу поширюється також і на надходження в російських рублях.

Продаж валюти повинен здійснюватися банками України без доручення клієнта не пізніше ніж на наступний робочий день після дня зарахування таких коштів на аналітичний рахунок, гривневий еквівалент зараховується на поточний рахунок одержувача переказу не пізніше дня, наступного за обов'язковим продажем валюти. Оскільки сума переказів, зазвичай, не перевищує встановленого обмеження, 90 % переказів це нововведення не торкнеться, упевнені експерти.

Як зазначила директор Генерального департаменту інформаційних технологій і платіжних систем Н. Синявська, середня сума переказу, який надходить в Україну, становить 574 дол. США. «Тому це обмеження не буде перешкодою для пересилання коштів тими засобами або платіжними системами, які сьогодні використовуються для здійснення переказів», – наголошує вона.

Існує думка, що з даним нововведенням на валютному ринку ситуація радикально зміниться. Очікується, що кількість валюти, що продається, буде більше, ніж попит на неї. Як результат, за прогнозами експертів, на валютний ринок щомісяця буде надходити додатково 2–4 млрд дол. Планується, що вже за грудень загальний обсяг продажу валюти зросте на 5 млрд дол.

Глава Ради Національного банку України І. Прасолов також вважає, що дана постанова не несе загрози для громадян, наголошуючи на цифрі 150 тис. грн, яка зазвичай не перевищується в переказах. Але він звертає увагу на один важливий нюанс: громадянин, знявши долари, повинен їх продати в цей же день. «Якщо він їх не продасть,

а вирішить продати через 5–10 днів, він відразу підпадає під необхідність платити пенсійний збір», – додає глава І. Прасолов.

У будь-якому випадку, оцінити переваги даної постанови зможуть не всі, оскільки сьогодні суспільство орієнтовано на валюту як на гарантоване та надійне зберігання заощаджень. Тому для багатьох громадян є позитивна новина – термін дії даної постанови становить шість місяців.

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Горвая, соб. кор. «СІАЗ» НБУВ

Закон «О всеукраинском референдуме»: «за» и «против» в представлениях экспертов

Как сообщается на сайте главы государства, 27 ноября Президент Украины В. Янукович подписал Закон № 5475-VI «О всеукраинском референдуме».

Следует напомнить, что Верховная Рада приняла закон о всеукраинском референдуме 6 ноября 2012 г. Закон устанавливает, что всеукраинский референдум может проводиться на предмет одобрения новой редакции Конституции, внесения в нее изменений, отмены или признания недействующим закона о внесении изменений в Конституцию. Также референдум может проводиться по вопросу изменения территории Украины.

Закон определяет правовые основы, организацию и порядок проведения всеукраинского референдума. В частности, он устанавливает, что предметом референдума могут быть любые вопросы за исключением тех, в отношении которых референдум не допускается согласно Конституции.

Согласно Закону, на всеукраинский референдум могут выноситься несколько вопросов по одной проблеме.

Закон устанавливает, что Президент Украины провозглашает всеукраинский референдум по народной инициативе, если его инициировали с соблюдением установленных в Конституции и законах требований по организации и порядку проведения всеукраинского референдума.

Субъектом назначения или провозглашения всеукраинского референдума является Президент и Верховная Рада.

Так же, согласно Закону, результаты народного волеизъявления, высказанные на всеукраинском референдуме, являются обязательными к исполнению.

Субъектами инициирования всеукраинского референдума является украинский народ и Верховная Рада в случаях и порядке, установленном Конституцией и законами.

Предлагается установить, что всеукраинский референдум проводится по народной инициативе, по требованию не менее чем 3 млн граждан Украины, имеющих право голоса, при условии, что подписи за проведение такого референдума собраны не менее чем в 2/3 областей Украины, и не менее чем по 100 тыс. подписей в каждой области.

Обращает на себя внимание, что оппозиция заявила о намерении требовать отмены принятого ВР закона о всеукраинском референдуме и в случае, если Верховная Рада не примет такого решения, будет обращаться в Конституционный Суд Украины. Оппозиционеры считают, что принятие этого Закона означает, что после парламентских выборов Конституционная Ассамблея подготовит проект о внесении в Конституцию изменений и вынесет новую редакцию на референдум. Таким образом, считают в оппозиции, на референдум может быть вынесено положение, согласно которому выборы Президента Украины будут проходить в парламенте (<http://glavred.info/archive/2012/11/27/125811-5.html>, 27.11.2012).

Кроме того, ранее нардеп-«нунсовец» А. Парубий заявил: «Закон о референдуме – это запущенный механизм государственного переворота. В том законопроекте существуют такие вещи, которые позволяют фактически уничтожить украинское государство».

По его словам, 3 млн граждан могут собрать подписи и дать на рассмотрение Президенту или один законопроект, или текст Конституции, или пять законов разного плана. «Президент подает в ЦИК, выдается справка Минюста и ЦИК назначает референдум. Все участковые комиссии и УИК, и ОИК формируются органами власти. На любом этапе ЦИК может изменить любую ОИК, а ОИК – любое УИК. То есть власть полностью контролирует процесс, причем органами исполнительной власти», – резюмировал он (http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_zakon-o-referendume-zapuschennyj-mehanizm-gosudarstvennogo-perevorota-parubij/468321, 20.11.2012).

Член объединенной оппозиции С. Соболев считает подписанный Президентом Януковичем закон о референдуме таким, что

противоречит Конституции Украины. Он объясняет свою позицию тем, что в Законе о референдуме принятие решений относительно внесения изменений или принятия новой Конституции, к сожалению, прямо противоречит главному закону Украины, где предусмотрено, что это можно делать без парламента. «Поэтому этот закон не соответствует Конституции», – отметил он.

Один из авторов действующей Конституции, профессор В. Мусияка высказал мнение, что закон о референдуме может привести к конституционному перевороту. По его словам, закон позволяет провести через референдум в обход парламента любые изменения в Конституцию или принять новую. «Скорее всего, Конституционная Ассамблея предложит текст – он будет освящен представителями интеллектуальной элиты. Потом Президент сможет его еще изменить как угодно, и документ будет вынесен на референдум и узаконен. Так мы получим нелегитимизированную, вследствие конституционного переворота, псевдоправовую систему», – прогнозирует профессор (http://news.liga.net/articles/politics/765585-neytralizator_rady_zachem_vlasti_novyy_zakon_o_referendume.htm#, 13.11.2012).

Эксперт, руководитель Центра политико-правовых реформ И. Колиушко в своем комментарии отметил, что с принятием закона о референдуме теряется Конституция как основа государства.

Комментируя инициативу партии «Батькивщина» провести всеукраинский референдум по поводу освобождения экс-премьера Ю. Тимошенко, эксперт отметил, что сделать это будет почти нереально, поскольку закон написан не для оппозиции. «У меня складывается впечатление, что по этому закону только власть способна организовать референдум и планирует сделать это один раз для конституционного переворота в стране» (http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_esli-zakon-o-referendume-zarabotaet-my-poteryaem-konstituciyu-kak-osnovu-gosudar/468953, 23.11.2012).

По его словам, закон о референдуме может нести множество опасностей, и основная его угроза в том, что таким образом власть может изменить Конституцию. «Для власти он нужен только для изменения Конституции. Все остальное она делает без этого. Процедура там очень сложная и провести референдум по этому закону очень сложно, а добиться какого-то результата, которого бы не хотела власть – просто невозможно», – убежден И. Колиушко.

Эксперт Украинского независимого центра политических исследований С. Конончук главной проблемой нового закона считает адми-

нистративную вертикаль организации и подсчета голосов во время референдума. Она обратила внимание на то, что списки членов комиссий будут подаваться председателями областных, районных советов и главой Верховной Рады Крыма, а если этого не произойдет, то губернаторами. «Комиссии будут подчинены администрациям. Вряд ли они смогут считать голоса независимо от интересов президентской вертикали», – сказала она.

Политолог К. Бондаренко не исключает, что принятый Верховной Радой 6 ноября Закон Украины «О проведении всеукраинского референдума» может стать для власти инструментом, который даст возможность лоббировать некоторые внешнеполитические вопросы. «Представьте себе, что завтра на Украину начинают давить со стороны России относительно вступления Украины в Таможенный союз. В. Янукович вполне может вынести этот вопрос на референдум и успешно провалить его», – прогнозирует он (<http://www.glavred.info/archive/2012/11/15/114422-0.html>, 15.11.2012).

В то же время К. Бондаренко не видит ничего страшного в том, что на референдум может быть вынесен целый текст Конституции, а не простой вопрос о государственном устройстве (парламентская или президентская республика). «Когда Польша вступала в Евросоюз, текст соглашения о вступлении Польши был вынесен на референдум. Сам текст соглашения – три с половиной тысячи страниц. Вряд ли кто-то в Польше, кроме единиц, читал этот текст, тем не менее, за него голосовали на всенародном референдуме».

На своей странице в Facebook министр МЧС В. Балага, ещё до подписания В. Януковичем Закона «О всеукраинском референдуме», высказался о том, что Президент Украины должен ветировать данный, позволяющий принимать Конституцию на референдуме. «...Это слишком серьезный документ, чтобы принимать его так, как это постоянно происходит в Верховной Раде – без учета замечаний экспертов, без рассмотрения поправок, по взмаху чьей-то руки», – отметил В. Балага.

По его мнению, нынешний вариант закона закладывает масштабные основы для применения админресурса. «Если мы в самом деле хотим получить системный документ, который даст людям возможность где-то в чем-то подсказать власти, в какую сторону мы хотим двигаться, то нужно ветировать проголосованный закон, собрать экспертов, общественность и работать над новой редакцией», – считает В. Балага (<http://www.ostro.org/general/politics/news/409456/>, 12.11.2012).

В свою очередь автор документа, «регионал» Д. Шпенюв заявляет, что закон просто регламентирует механизм проведения референдума: «Он устанавливает виды референдумов по предмету – конституционный, законодательный, ратификационный и общий. И закрепляет конституционное право Президента наряду с Радой назначать референдум. В старом законе это право не было предусмотрено... Четко установлены правовые последствия решений, принятых на референдуме, – решение всеукраинского референдума по народной инициативе является окончательным, обязательным для исполнения и не нуждается в утверждении или одобрении парламентом и любыми другими органами власти» (http://news.liga.net/articles/politics/765585-neytralizator_rady_zachem_vlasti_novyy_zakon_o_referendume.htm#, 13.11.2012).

Д. Шпенюв призывает не забывать, что источник власти в Украине – народ, и реализовать он ее может не только через представителей (народных депутатов, другие избранные органы), но и напрямую – посредством референдума.

Комментируя опасения оппозиции о том, что с помощью референдума власть может переписать в Конституции процедуру избрания Президента с общенациональных выборов на выборы в Раде, Д. Шпенюв заявил: «Законопроект о референдуме был подан мною еще в 2010 г., когда Конституционная Ассамблея не только не начала свою работу, но и еще даже не была создана».

Новый закон, утверждает депутат, учитывает европейские рекомендации – в частности, одобренные в 2001 г. Венецианской комиссией «Руководящие принципы для конституционных референдумов на национальном уровне», а также решение Конституционного Суда от 2008 г. по делу о принятии Конституции и законов на референдуме.

«Регионал» М. Чечетов также никаких рисков в законе не усматривает. «Если оппозиция не верит своему народу, то пусть уезжают из страны. Их все время не устраивает народ. Народ не тех избирает, народ не так голосует... Извините, народ в 1991 г. проголосовал за независимость. Вы считаете, что народ неправильно проголосовал за независимость?» – вопрошает М. Чечетов (<http://ua.glavred.info/archive/2012/11/15/102524-4.html>, 15.11.2012).

Положительно оценивает данный закон и лидер общественного движения «Украинский выбор» В. Медведчук, уверяя, что референдум – это отличная возможность для украинцев выразить свое истинное отношение к волнующим их вопросам государственного значения

без втручання в процес політиків. Він вважає сам факт підписання Президентом закону про всеукраїнському референдумі фактичною перемогою народу над політичною складовою в рішеннях важливих для країни питань.

Конкретного плану у парламентських «більшовиків» поки немає, заявляє політолог М. Погребинський. «Неясно, як буде розвиватися ситуація, на всякий випадок приймається закон, який дозволяє з допомогою референдуму як мінімум точку зору народу знати. Мені здається, є інтерес отримати такої вот закон».

В. Небоженко також вважає, що закон взагалі не так уже поганий. В будь-якому випадку країні потрібен механізм прямого волевиявлення. «Не можна думати, що той чи інший елемент Конституції сам по собі веде до тоталітаризму або демократії. Всполошилися виключно за принципом – все, що робить владу, загрожує нам і Україні».

Дана дискусія, як і подібні в минулому, свідчить про існуючий рівень взаєморозуміння в нашій суспільстві. В ній чітко позначаються протилежності в думках в принципі і відсутність конструктивного рівня толерантності, який міг би бути спрямований на вдосконалення того чи іншого інструменту суспільного впливу, а не на очеркування діаметрально протилежних позицій.

Л. Присяжна, наук. співроб. НЮБ НБУВ

Чи стане новий АПК настільною книгою кожного українця?

Концепція адміністративної реформи в Україні, затверджена Указом Президента України у 1998 р., передбачає послідовну схему прийняття єдиного Адміністративного кодексу України, до якого, зокрема, належить: новий Кодекс про адміністративні правопорушення, Адміністративно-процедурний і Адміністративно-процесуальний кодекси України, а також деякі інші акти. За минулий час був прийнятий лише Кодекс адміністративного судочинства, який став основою судового оскарження дій і актів органів влади, і нині вже можна оцінювати діяльність адміністративної юстиції в Україні.

Робота над наступними кодексами проходить не так успішно. Наприклад, Адміністративно-процедурний кодекс, який

визначає стратегічні напрями діяльності управління, розкриває принципи верховенства права, законності, змістовно наповнює основні напрями діяльності виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо справедливого, об'єктивного і своєчасного розгляду адміністративних справ, пройшов довгий шлях.

За цей час на суд громадськості виносилося кілька варіантів Адміністративно-процедурного (процедурального) кодексу (кодексу про адміністративні процедури). Однак далі законопроектів, спрямованих Верховною Радою України на доопрацювання, справа не просулулася. Останній раз проект Адміністративно-процедурного кодексу України розглядався Верховною Радою четвертого скликання у 2004 р.

У 2007 р. Міністерство юстиції України, відповідальне за розробку Адміністративно-процедурного кодексу України, істотно переробивши законопроект 2004 р., винесло його на громадське обговорення, що тривало до 1 листопада ц. р. 14 листопада 2012 р. Кабінет Міністрів на своєму засіданні схвалив проект Адміністративно-процедурного кодексу України.

В адміністративному законодавстві України саме процедурна частина є найменш розвиненою, і прийняття проекту Адміністративно-процедурного кодексу покликане врегулювати на законодавчому рівні всю сукупність багатограних відносин між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами. Зокрема, на думку розробників, Адміністративно-процедурний кодекс створить правовий захист для громадян від можливих правопорушень з боку органів та посадових осіб, які мають владні повноваження, запровадити нову ідеологію функціонування органів влади, сприятиме обмеженню проявів бюрократизму, свавілля та корупції з боку службовців.

За словами заступника голови Вищого адміністративного суду України М. Цуркана, завдяки введенню АПК у судах зменшиться або навіть припиниться потік справ, які повинні вирішуватися поза адміністративного судочинства.

Крім того, прийняття актів, які регулюють адміністративні процедури країнами-членами Ради Європи, передбачено Резолюціями та Рекомендаціями Ради Європи (наприклад, Резолюцією (77) 31 про захист особи відносно актів адміністративних органів, Рекомендацією № R (80) 2 стосовно здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами, Рекомендацією № R (87) 16 щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб тощо.

У більшості європейських держав ефективно діють кодифіковані акти, присвячені детальній регламентації процедур у діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в частині їх взаємовідносин з фізичними та юридичними особами. Зокрема, у Німеччині діє Закон про адміністративну процедуру, в Австрії – Загальний закон про адміністративну процедуру.

Однак уже сьогодні ясно, що новий АПК має ряд положень, які наразі викликають питання.

Так, при першому ознайомленні зі змістом запропонованого законопроекту падає в очі занадто тривала процедура всього адміністративного провадження. Необов'язково визначати порядок діяльності органів влади з моменту прийняття адміністративного акта до його виконання як квазісудовий або судовий процес, вважають фахівці. Адміністративна процедура повинна бути набагато коротшою і максимально ефективною.

В окремих випадках процедури, вписані в АПК, занадто зарегульовані. Наприклад, якщо виконувати процедуру відводу посадової або службової особи адміністративного органу таким чином, який вказаний у ст. 30 проекту Кодексу, це призведе до зволікання із самою процедурою розгляду адміністративної справи. Навіть у Кодексі адміністративного судочинства немає такої кропіткої процедури відводу судді.

Також не врегульовані питання оплати адміністративних послуг.

Згідно з нормами проекту АПК, при наданні адміністративних послуг у випадках, передбачених Законом, стягується плата (адміністративний збір), розмір і порядок стягнення якої визначається Законом. Про який саме нормативно-правовий акт ідеться, адже Закон «Про адміністративні послуги» ще не підписаний Президентом?

Як показує практика адміністративного судочинства, доцільно, щоб питання стягування плати за адміністративні послуги регулювалися окремим законом про адміністративний збір (на зразок Закону «Про судовий збір»), оскільки це часто змінна норма, а Кодекс повинен бути постійним. За наявності окремого нормативного акта легше регулювати питання сплати того чи іншого збору.

Прив'язувати адміністративний збір до Закону України «Про адміністративні послуги» також недоцільно. Оптимальний варіант, на думку фахівців, коли Закон «Про адміністративні послуги» визначає перелік послуг, які має надавати виключно держава, Адміністративно-процедурний кодекс регулює порядок надання цих послуг, а Закон

про адміністративний збір стає тим нормативним актом, який оперативно регулює платність або бескоштовність тієї чи іншої послуги.

Ще один нюанс: після прийняття АПК може виникнути плутанина з Кодексом України про адміністративні правопорушення. З останнього мають намір вивести ряд правопорушень в окремий закон про кримінальні проступки. Схоже, що українське законодавство реформується на подобі до законів США, де діють приблизно такі схеми. З одного боку, це правильно, а з іншого – всі ми знаємо чим закінчуються реформи в Україні ...

Врегулювати процедуру взаємовідносин людини і влади в нормативному порядку неможливо, вважає інтернет-спільнота. «Будь-який прийнятий закон у принципі тією чи іншою мірою намагається більш-менш вдало це врегулювати. Сенса прийняття Кодексу кодифікувати все законодавство в один закон – кодекс, після чого всі закони повинні втратити чинність, а діяти повинен один Кодекс. Беруть сумніви щодо того, що новий Кодекс, якщо навіть приймуть, замінить всі акти, що регулюють процедуру взаємовідносин людини і влади. Тому – це черговий проєкт. У нас вже прийняли Господарський кодекс, але практика показує, що поряд з ним діє безліч актів, що регулюють діяльність підприємств, організацій»...

Як запрацює новий Кодекс, ми дізнаємося після ухвалення його Верховною Радою. Але вже сьогодні можемо припустити, що наступним буде прийняття нового Кодексу про адміністративні правопорушення і, як віддаленої перспективи, єдиного Адміністративного кодексу України (*за матеріалами: <http://www.kmu.gov.ua>, <http://www.minjust.gov.ua>, <http://sud.ua>, <http://www.pravda.com.ua>*).

Т. Горенко, ст. науч. сотр. «СІАЗ» НБУВ, канд. экон. наук

Учителя и медики могут остаться без зарплаты в канун новогодних праздников

В первую неделю каждого месяца педагоги, медицинские работники, сотрудники муниципальных служб, научные работники, студенты – словом все бюджетные организации должны получать заработную плату за прошедший месяц. Выступая 1 сентября 2012 г. на открытии реконструированной специализированной школы № 106 г. Киева, Президент Украины В. Янукович сказал: «Мы обязаны

и будем все делать для того, чтобы наши педагоги были социально защищены, чтобы из года в год увеличивалась заработная плата. И этот год – не исключение». Он пообещал, что власть выполнит свой долг перед работниками образовательной сферы.

Так было. Сегодня, когда предвыборная кампания расставила свои приоритеты, ситуация изменилась коренным образом. Сентябрь, октябрь сопровождались систематическими задержками и авансов и зарплат. В среднем, в зависимости от региона или района города этот период составляет от недели до двух. Наиболее часто средства задерживают на период до 1 месяца (51 %), вторую часть составляют случаи задержек продолжительностью в один–два месяца (46 %).

По оценкам эксперта Центра им. Разумкова, бывшего первого заместителя министра труда и социальной политики П. Розенко, объем средств, которых не хватает для выплат зарплат сотрудников бюджетных сфер за ноябрь и декабрь, составляет 10 млрд грн. «Фактически в бюджете нет этих денег на выплаты будущих зарплат. Зарплата за ноябрь может стать последней для рабочих», – отметил С. Романюк, заместитель главы Профсоюза сотрудников образования и науки Украины. По данным Госкомстата, сегодня в бюджетной сфере работают около 4 млн человек.

Первые задержки с выплатами заработной платы были отмечены еще в I квартале. Затем они продолжились в июне, а массовый характер приобрели в июле – октябре (82 %). Тенденция эта сохраняется в ноябре.

Наиболее часто местные органы самоуправления сталкивались с блокированием сумм на счетах. По словам эксперта по вопросам бюджетной политики Ассоциации украинских городов А. Слобожана, большую часть задержанных платежных поручений и заблокированных счетов составляют так называемые незащищенные статьи расходов местных бюджетов: содержание учреждений бюджетной сферы и социальной инфраструктуры, жилищно-коммунальное хозяйство, транспорт, обеспечение дорожного хозяйства и сферы благоустройства, капитальные расходы и т. д.

В результате, органы местного самоуправления в течение месяца, а то и двух, не могут выполнить собственные обязательства по договорам на предоставление услуг или выполнению работ в указанных сферах. В ассоциации отмечали, что возможных причин сложившейся ситуации несколько: необходимость погашения внешних и внутренних государственных долговых обязательств, а также отсутствие денег в госбюджете. Для оплаты местные власти в некоторых

случаях вынуждены воспользоваться кредитами. В качестве гарантии возврата кредита используется гарантия местных властей. Такая гарантия представляет собой гарантийное письмо, в котором то или иное местное правительство берет на себя обязанность возместить невозврат кредита, если таков будет иметь место. Такой документ гарантии местных властей ложится на сбережение в любой местный банк, который имеет право совершать операции с ценными бумагами, согласно законодательству страны регистрации этого банка.

«Огромность» зарплат бюджетников стала притчей во языцех. Для анализа рассмотрим уровень зарплаты учителей. В соответствии с законодательными нормами, заработная плата учителей не должна быть ниже среднего значения заработной платы в промышленности (ст. 57 ЗУ № 1060-ХІІ). По данным Государственной службы статистики, в августе средняя зарплата в промышленности составила 3073 грн. Причем она стала ниже, чем в июле на 79 грн. А что же в просвещении? Все сотрудники бюджетной сферы в одночасье, постановлением Кабинета Министров от 30 августа 2002 г. № 1298, а не законом, были переведены для целей расчета окладов на единую тарифную сетку, которая за единицу расчета принимает зарплату рабочего первого разряда. Для сферы образования разрядность начинается с V уровня (помощник воспитателя) и заканчивается 24 (руководитель учреждения). Т. е. для расчета используется не средняя зарплата по промышленности – 3073, минимальная, принимаемая госбюджетом, – на 1.12.12 г. будет составлять 1134 грн. Таким образом, учитель, пришедший со студенческой скамьи, получит 1451 грн, специалист II категории – 1527 грн, I категории – 1653 грн, высшей категории – 1745 грн. Иначе говоря, должностной оклад учителя составляет 1/3 часть от прописанного в Законе 1060-ХІІ.

Для сравнения: средняя зарплата в г. Киеве составила 4592 грн/месяц (по сравнению с 4571 грн в августе). Кстати самый низкий уровень зарплаты платы в Украине – в Тернопольской области, где в среднем работникам платят только 2182 грн (в августе было 2196 грн).

Не являются исключением и вузы. Об этом заявил председатель Общественного совета педагогов и ученых Украины, бывший министр образования С. Николаенко.

По словам экс-министра, со второй половины сентября казначейство заблокировало счета университетов и других учебных заведений. «Учебные заведения не могут использовать собственные средства, которые они получают за платное обучение, аренду помещений или предоставление других платных услуг», – добавил он.

Такая ситуация наблюдается на востоке, западе и в центре Украины. Бюджетные организации уже несколько месяцев не могут заплатить за коммунальные услуги и теплоснабжение, а также рассчитаться за ремонт общежитий и других помещений.

Председатель общественного совета педагогов считает, что причиной кризисной ситуации с финансированием вузов является большой дефицит бюджета. «Деньги забрали на выборы, а теперь даже собственные средства университетов забирают на то, чтобы покрыть основные статьи расходов – зарплаты и стипендии», – сказал С. Николаенко.

В то же время 18 ноября (<http://inpress.ua/ru/society/3547-studeneskie-stipendii-peresmotryat>) Президент поручил правительству привлечь представителей студенчества к разработке предложений по формированию и реализации государственной молодежной политики, в частности к обсуждению и доработке проекта новой редакции закона о высшем образовании, рассмотрению вопросов о введении новых организационных и финансово-кредитных механизмов обеспечения молодежи жильем. Обеспечить пересмотр в установленном порядке размеров академических стипендий с учетом современных потребностей, а также установление обоснованной разницы между ординарной (обычной) академической стипендией и ее повышенным размером. Срок выполнения этого поручения – до 14 декабря.

В канун Дня учителя, на торжественном приеме Премьер-министр Украины Н. Азаров заявил: «Конечно, мы задолжали перед вами с точки зрения заработных плат, да? Повышали, но хотелось бы быстрее повышать. Я вот, с одной стороны, думаю, вроде бы мы что-то делаем, например, если с 2009 г. сравнить, на 1200 грн выросла зарплата. К концу 2012 г. будет 3 тыс. грн. Я хотел бы, конечно, чтобы учитель у нас зарабатывал больше, потому что средняя зарплата у нас в народном хозяйстве будет порядка 3,5 тыс. грн». А уже через месяц Н. Азаров заявляет, что проблемы с выплатой зарплат бюджетникам в отдельных регионах являются исключительно недоработкой местных руководителей.

«Во-первых, таких проблем нет. И там, где они есть... – это результат того, что местные руководители недоработывают», – сказал он на брифинге во вторник, отвечая на вопрос журналистов о том, что в некоторых областях в местных бюджетах не хватает денег на выплату заработных плат учителям.

Н. Азаров напомнил о том, что Кабинет Министров Украины принял решение о выделении дополнительно 500 млн грн из госбюджета на финансирование регионов. А не хватает 10 млрд.

«Я еще раз подчеркиваю, что там, где есть какие-либо задержки, но я в массовом порядке их просто не вижу, там эти проблемы решаются. Где руководитель своевременно увидел, что ему по каким-то причинам не хватает фонда заработной платы, он, соответственно, ставит в известность областное руководство, областное руководство ставит в известность Кабинет Министров Украины и Кабинет Министров Украины принимает решение», – подчеркнул Премьер-министр.

Однако как бы там ни было, перекладывание ответственности не может решить главную проблему: отсутствие денег в бюджете и существующую угрозу к Новому году оставить самые незащищенные слои населения без средств к существованию. Бюджет-2012 не включал средств на исполнение социальных программ ни для бюджетников, ни для чернобыльцев, ни для категории «Дети войны».

И если в Киеве, городе который является финансовым донором, массово не выплачивают зарплату, что говорить о малых населенных пунктах? Кстати, в Киеве наиболее неблагополучным стал Десянянский район, наименьшее количество нареканий в Дарницком.

«Зарплаты учителям и врачам в Киеве за октябрь, которые задерживают уже несколько дней, будут выплачены в ближайшее время» – заявил глава КГГА А. Попов на встрече с представителями профсоюзов 16 ноября. «Для нас сегодня важно погасить долги по зарплате перед теми специалистами, которые ежедневно предоставляют социально важные и жизненно необходимые услуги: лечат больных, спасают жизни, учат и воспитывают наших детей. По его словам, они должны были получить деньги 16–19 ноября. После этого начнутся выплаты аванса. Но по состоянию на 22 ноября выплаты не были проведены.

На 16 декабря запланировано совместное заседание Кабинета Министров и представителей всех профсоюзов бюджетной сферы. Основной вопрос повестки дня – поиск финансирования. Хотя сами бюджетники понимают, что ничего хорошего их не ждет как минимум до января. Ведь если правительство не смогло обеспечить бесперебойное финансирование даже в предвыборный месяц, то что уже говорить о сегодняшнем дне, когда голоса официально практически везде подсчитаны. И какими бы не были расходы госбюджета на 2013 г., наученные горьким опытом органы местного самоуправления

могут не проглотить в очередной раз обвинения Премьера и начать делать острые политические заявления.

А. Блажкевич, наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук

Закон про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: вітчизняний і зарубіжний досвід

Верховна Рада 16 жовтня 2012 р. ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ухваленням Закону України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”».

Президент України В. Янукович 9 листопада 2012 р. підписав зазначений Закон, повідомила прес-служба глави держави.

Закон встановлює підсудність адміністративних справ про примусове повернення до країни походження або третьої країни іноземців або осіб без громадянства, встановлює повноваження Служби безпеки України та Державної прикордонної служби у цій сфері.

Відповідно до Закону, СБУ ухвалює рішення про заборону в'їзду іноземцю або особі без громадянства на територію України, Державна прикордонна служба фіксує біометричні дані іноземців та осіб без громадянства під час здійснення прикордонного контролю, ухвалює рішення про примусове повернення їх до країни походження або третьої країни в разі незаконного перетинання державного кордону.

У Законі скасовується імміграційна квота щодо осіб, які прожили в Україні безперервно протягом трьох років від дня надання статусу біженців або притулку.

Закон встановлює право іноземців або осіб без громадянства оскаржити рішення про їх примусове повернення до країни походження в адміністративних судах за місцем розташування центрального органу виконавчої влади, що прийняв таке рішення, або за місцем тимчасового перебування іноземців або осіб без громадянства. Такі адміністративні справи суд розглядає у п'ятиденний термін від дня надходження позовної заяви.

Мігрантам вигідніше перебувати в Україні нелегально через велику кількість бюрократичних перепон і корупцію, вважає експерт проекту Universal Assistance М. Гольбін.

Як передає кореспондент УНІАН, під час засідання круглого столу 18 жовтня 2012 р. у Києві М. Гольбін сказав: «Навіть не про гроші йдеться, а про ту бюрократію, яка є на території України. Це скільки кабінетів треба обійти». М. Гольбін нагадав, що, відповідно до офіційної інформації МВД, в Україні перебувають 300 тис. мігрантів, тоді як неофіційно – 4–5 млн. При цьому українців, які працюють за кордоном, налічується близько 7 млн.

На переконання експерта, міграція позитивно позначається на українській економіці. Зокрема, відзначив він, у 2011 р. українські «заробітчани» переказали близько 6,5 млрд дол. в Україну. «Гроші, які вивозяться з України, трудовими мігрантами або нелегальними мігрантами, набагато менші. Тут Україна йде в плюс», – сказав експерт.

Крім того, М. Гольбін наголосив на потребі контролю міграційних процесів і легалізації мігрантів та їх працевлаштування в Україні. «Податки вони мають платити там, де працюють», – вважає він.

У свою чергу лідер Українського руху проти нелегальної імміграції Я. Дунаєв висловив переконання, що про легалізацію міграційних процесів говорити поки що зарано, тому що громадяни України є беззахисними перед корупціонерами з правоохоронних та інших державних структур і діаспорами іммігрантів.

«Доки цей порядок не буде порушено, жодної легалізації не буде», – наголосив Я. Дунаєв. На його думку, однією із негативних тенденцій після зміни влади в Україні є те, що статистика з «етнічної злочинності» стала закритою.

Крім того, Я. Дунаєв переконаний, що робочі місця в Україні, у першу чергу, повинні отримувати самі українці. «Жоден іноземець не має отримати робоче місце, якщо на нього претендує хтось із України», – вважає він.

Як зазначила начальниця відділу міжнародних договорів Державної служби зайнятості України М. Єгорова, завданням служби, у першу чергу, є захист інтересів ринку праці України. «Наш обов'язок – надати можливість громадянину України знайти робоче місце і надати можливість українському роботодавцю підібрати кваліфіковану робочу силу з числа українців», – сказала вона.

Водночас, зазначила М. Єгорова, кваліфікованого українця знайти вдається не завжди і роботодавцю, за можливості, надаються кандидатури на затребувані вакансії з числа іноземців.

Як наголосила головний спеціаліст Державної міграційної служби України В. Олійник, говорити про легалізацію мігрантів можна буде

лише після вдосконалення усіх напрямів законодавства. «Про яку можна говорити легалізацію, якщо у нас немає баз, документи паперові, картотеки паперові. Насамперед, потрібно це все привести у відповідність», – наголосила вона.

Також експерти висловили думку, що прийнятий Верховною Радою 2 жовтня в другому читанні Закон «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» допоможе вирішити проблему нелегальної міграції. Зокрема, створення бази даних українців та осіб без громадянства, а також ведення введення біометричної картки мігранта дає змогу здійснювати постійний і якісний контроль за кількістю приїзжих іноземців, легалізує фінансові потоки в державну скарбницю, а також захистить від підробки документів.

За оцінками експертів ООН, незаконна міграція разом із торгівлею людьми посідають третє місце серед різновидів транснаціональної організованої злочинності після наркотрафіку та реалізації зброї. Ураховуючи зручне географічне розташування України в центрі Європи, наша держава на сьогодні є частиною центральноєвропейського маршруту з транзиту незаконних мігрантів (через Росію, Польщу, Словаччину, Угорщину в країни Західної Європи).

У квітні минулого року в структурі Міністерства внутрішніх справ утворено новий підрозділ – управління міліції міграційного контролю та його територіальні підрозділи. Основним завданням служби є виявлення порушників міграційного законодавства, нелегальних мігрантів, їх документування та облік. Зокрема, вжиття превентивних заходів до зазначеної категорії осіб, підготовка пропозицій щодо скорочення терміну перебування в державі, видворення і примусове повернення іноземців і осіб без громадянства, а також заборона їм подальшого в'їзду в Україну тощо.

За час створення підрозділу вже складено понад 84 тис. адміністративних протоколів. За правопорушення у сфері реєстрації фізичних осіб і видачі документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство, притягнуто до адміністративної відповідальності 71 тис. та 13 тис. за порушення законодавства про правовий статус іноземців.

Загалом затримано 1,7 тис. нелегальних мігрантів, виявлено 28 груп іноземців-нелегалів.

Підрозділами міліції міграційного контролю затримано шість організаторів і дев'ять спільників незаконного переправлення осіб через

державний кордон, стосовно них порушено сім кримінальних справ за ознаками ст. 332 (організація незаконного перетину державного кордону) Кримінального кодексу України.

Зібрано та направлено до Державної міграційної служби України 1,3 тис. матеріалів щодо примусового повернення іноземців та осіб без громадянства за межі України, за ними прийнято 1,2 тис. рішень. Рішення про примусове повернення самостійно виконано 747 іноземними громадянами, супровід застосовано до 146 іноземців.

Варто зазначити, що за невиконання іноземцями рішень про примусове повернення до адміністративних судів надіслано 165 позовів. Судами прийнято 136 рішень щодо примусового видворення, з яких 88 виконано. За іншими рішеннями судів іноземці-нелегали перебувають у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства до оформлення відповідних документів і фінансового забезпечення на переїзд.

76 іноземців направлено до пунктів тимчасового розміщення нелегальних мігрантів. Скорочено термін перебування в Україні 241 іноземцю, повідомляє прес-служба Міністерства внутрішніх справ.

У Росії, наприклад, трудові мігранти з 1 грудня будуть зобов'язані підтверджувати свої знання російської мови, повідомляє Finance.ua.

Президент РФ В. Путін схвалив закон, що зобов'язує трудових мігрантів здавати іспит на знання російської мови. Відповідний документ опублікувала «Российская газета».

Відповідно до закону, іноземні громадяни, які планують працювати в житлово-комунальному господарстві, роздрібній торгівлі або сфері побутового обслуговування, зобов'язані підтверджувати володіння російською мовою не нижче базового рівня. При цьому підтверджувати знання мови потрібно як при отриманні, так і при продовженні дозволу на роботу в Росії.

Підтвердженням знання російської мови можуть бути сертифікат про проходження державного тестування з російської мови як іноземної; документ про освіту (в обсязі не нижче основної загальної освіти), виданий в іноземній державі і визнаний в Росії, з нотаріально посвідченим перекладом російською; документ державного зразка про освіту (в обсязі не нижче основної загальної), виданий освітнім закладом Росії або (до 1 вересня 1991 р.) колишнього СРСР.

При російських ВНЗ і закордонних освітніх закладах сьогодні діють уже більше 160 центрів, які отримали право проводити державне тестування іноземних громадян з російської мови як іноземної.

Громадяни країн, де російська мова – державна, підтверджувати її знання не повинні. Статус державної мови російська нині має (крім Росії) в Білорусі і Південній Осетії.

Закон набере чинності 1 грудня 2012 р.

Співголова руху «Народний собор» В. Хомяков заявив на одному з російських телеканалів, що треба не полегшувати отримання громадянства, а ускладнювати його для осіб, які Росії не потрібні, повідомляє **УНН**.

«Якщо ми когось запрошуємо сюди, треба чітко подумати, а не “давайте усі сюди, хто хоче”. Так ось, треба не полегшувати отримання громадянства, а ускладнити отримання громадянства для осіб, які тут не потрібні. Але, перед усім, треба зрозуміти, в яких кількостях вони потрібні і в яких містах», – сказав В. Хомяков.

Як повідомляє **УНН**, раніше голова Росспоживнагляду Г. Оніщенко заявив, що нині нелегальний мігрант – це «політичний труп»: фізично він існує, а юридично його немає. Його вб'ють – ніхто й не знатиме. На думку Г. Оніщенка, трудові мігранти необхідні Росії, але їх перебування на території країни має бути легальним, адже статус нелегалів перетворює їх на абсолютно безправних людей. Але водночас глава відомства зауважив, що мігранти небезпечні і для громадян Росії. Сьогодні на території РФ, за словами Г. Оніщенка, проживає 10 млн нелегалів.

Водночас більшість громадян України, які приїжджають до Польщі на роботу, позитивно оцінюють місцевий ринок праці і налаштовані залишитися в країні на довший термін.

Про це говорять результати дослідження агентства з працевлаштування East West Link, які має у своєму розпорядженні **УНІАН**.

«Польща стала для українців провідним ринком праці серед усіх держав Європейського Союзу. На це впливають ліберальні процедури легалізації перебування на роботі, географічна та культурна близькість, а також порівняно великий кадровий потенціал України», – зазначається в дослідженні.

EWL повідомив, що 86 % опитаних українських працівників позитивно оцінюють ситуацію на польському ринку праці та 65 % виявляють бажання залишитися в Польщі на довший час.

Агентство звернуло увагу, що останні статистичні дані підтверджують зменшення кількості заявок на працевлаштування іноземців (серед яких більше 90 % українців), які дають змогу працювати упродовж шести місяців кожного року, на фоні збільшення кількості дозволів на роботу, з якими можна працювати довший термін.

За даними агентства, кількість виданих таких офіційних дозволів у цьому році для українців може зрости навіть на 60 %.

EWL зазначає, що громадяни України найчастіше приїжджають до Польщі на тимчасові заробітки, додавши, що серед причин приїзду опитані також називали можливості кращого професійного росту та особиста ситуація.

Українці, за даними агентства, найчастіше працюють у Польщі у виробничому секторі, гастрономії, готельному бізнесі, будівництві та шукають у першу чергу роботу на посадах спеціаліста (36 %) та нижчого щабля (30 %).

За першу половину цього року польські працедавці зареєстрували для громадян України 150 тис. заявок на роботу, що на 2,5 % менше показників перших шести місяців минулого року. Із середини 2007 р., коли була запроваджена ця спрощена система працевлаштування, українці загалом отримали від поляків близько 750 тис. заявок на роботу.

За даними експертів, за межами 45-мільйонної України на заробітках можуть перебувати близько 5 млн українців, більша частина з яких працює в державах Євросоюзу та Росії.

Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію створення єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, яку передбачається реалізувати протягом 2013–2015 рр. Про це йдеться у розпорядженні Кабміну від 7 листопада 2012 р. № 870-р, текст якого розміщено на «Урядовому порталі».

У розпорядженні відзначається, що на сьогодні не існує інформаційних ресурсів, які складаються з персональних даних про оформлення і видання Державною міграційною службою України паспортних документів громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, а також про втрату та визнання таких документів недійсними.

Відповідна Концепція визначає шляхи та етапи створення єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, застосування якої спрямоване на автоматизацію діяльності Державної міграційної служби і приведення, враховуючи кращий досвід Європейського Союзу, системи державного управління міграційними процесами у відповідність зі стандартами Європейського Союзу.

Концепція має визначити підходи до формування і створення інформаційно-аналітичної системи, яка дасть можливість автоматизувати

зувати процеси діяльності Державної міграційної служби, здійснювати обмін інформацією з іншими органами державної влади з метою забезпечення реалізації ними державної політики у сфері міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших категорій мігрантів, а також сприятиме вдосконаленню системи державного управління міграційними процесами відповідно до міжнародних стандартів у сфері реалізації прав людини.

Створення інформаційно-аналітичної системи здійснюється з урахуванням державних і міжнародних стандартів і застосуванням сучасних технологій обробки інформації. До того ж фінансування заходів, пов'язаних з реалізацією цієї Концепції, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Планується, що реалізація Концепції дасть змогу, зокрема, підвищити ефективність державного управління міграційними процесами, отримати державний інформаційний ресурс для управління ними, сформуванню інформаційно-аналітичну систему, а також забезпечити інформаційно-технічну діяльність органів державної влади, спрямовану на гарантування громадянам їхніх конституційних прав на свободу пересування і вільний вибір місця проживання.

Крім того, Концепція допоможе збільшити кількість адміністративних послуг, які надаються з використанням інформаційних ресурсів Державної міграційної служби та проводити моніторинг та аналіз динаміки міграційних і демографічних процесів, а також сприяти інтеграції іммігрантів, що перебувають в Україні на законних підставах, в українське суспільство. Водночас створення інформаційно-аналітичної системи сприятиме виконанню Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, який схвалили на саміті «Україна – Європейський Союз» (22 листопада 2010 р., м. Брюссель, Королівство Бельгія), і ліквідації різниці між міграційними процедурами в Україні та країнах Європейського Союзу.

Отже, підбиваючи підсумки, хотілося б зазначити, що Україна, як європейська держава, повинна мати безвізовий режим з усіма країнами Європейського Союзу. Адже держава взяла курс на європейську інтеграцію і активно співробітничала в сфері управління міграційними процесами з країнами ЄС.

О. Кривецький, голов. ред. НЮБ НБУВ

«Запобігти, врятувати, допомогти!», або Кодекс цивільного захисту України

Нещодавно Президент України В. Янукович підписав Кодекс цивільного захисту України, що регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Він забезпечує функціонування цілісної системи цивільного захисту в Україні із урахуванням кращого світового досвіду. Правові норми у цій царині до цього часу регулювали близько 10 законів України, при цьому деякі з них втратили свою актуальність і потребували скасування.

Реалізація цього документа усуне суперечності та дублювання законодавства, розмежує повноваження і функції центральних і місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання, визначить у єдиному законодавчому акті засади державної політики у сфері цивільного захисту.

Одним з найголовніших досягнень цього нормативно-правового акта є впровадження заходів для зменшення наглядових і контрольних функцій у сфері техногенної і пожежної безпеки. Передбачено повністю скасувати процедуру отримання дозволів органів пожежної безпеки на початок робіт, встановити виключно судовий порядок зупинення роботи суб'єктів господарювання і лише за наявності порушень, що створюють загрозу життю або здоров'ю людей. Це, у свою чергу, має істотно поліпшити умови ведення бізнесу в Україні. Ухвалений парламентом Кодекс цивільного захисту України забороняє приватизацію захисних споруд і дозволяє лише здавати їх в оренду, за винятком об'єктів атомної енергетики, інших потенційно небезпечних об'єктів, а також об'єктів управління з надзвичайних ситуацій центральних і місцевих органів виконавчої влади. «Якщо на території приватизованого об'єкта є захисна споруда, то власник об'єкта бере на баланс цю споруду із зобов'язанням утримувати її в стані готовності

до прийому громадян», – пояснює заступник міністра надзвичайних ситуацій в Україні В. Квашук. За його словами, Кодекс сприяє тому, щоб захисна споруда не простоювала і не була покинутою, а її системи життєзабезпечення продовжували безперерійно функціонувати.

Закон про оренду захисних споруд уже давно діє в Росії і Білорусі. Тричі було внесено законопроект про захисні споруди у Верховну Раду України і тричі Рада його не підтримувала. І ось нарешті з усіма доповненнями його ухвалено. Треба зазначити, що, згідно з Кодексом, уперше в разі радіаційно-хімічних аварій рішення про евакуацію ухвалюватиме місцева державна адміністрація. «Прийняття відповідного Кодексу – важливий крок у забезпеченні населення захисними спорудами, – зазначає В. Квашук. – Ми зробили висновки з тих часів, коли сталася аварія на Чорнобильській АЕС, а рішення приймало Політбюро ЦК КПРС. Зараз, за Кодексом, у випадку з НП на АЕС рішення про евакуацію прийматиме мер міста-супутника станції. Не президент, не Кабінет Міністрів! Але місцева влада, природно, доповідає “нагору”, і, якщо надзвичайна ситуація переростає в питання державного рівня, то, природно, буде відповідний указ Президента, рішення Кабміну, і тоді вступить у силу законодавство, що регламентує дії органів влади під час виникнення аварійної надзвичайної ситуації державного рівня».

Проте, варто зазначити, що деякі фахівці вважають, що Кодекс містить велику кількість суперечливих норм, які не тільки не покращать функціонування системи цивільного захисту, а й спричинять певний безлад. Відповідно до закону про повноваження суб’єктів забезпечення національної безпеки, правоохоронні органи забезпечують захист і врятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характерів, однак незрозуміло – хто конкретно є суб’єктами забезпечення цивільного захисту, хто формує та здійснює реєстр потенційно небезпечних об’єктів ПНО, чи це вже доручили всім? Невідомо й те, яка інспекція може здійснювати технічне розслідування обставин і причин виникнення надзвичайних ситуацій. Хто саме і я ким чином? Дослідно-випробувальна лабораторія, що є структурним підрозділом Держтехногенбезпеки, цього не зробить – немає фахівців, а Комісію з розслідування надзвичайних ситуацій мають право створити лише органи влади.

У цьому законодавчому акті в питаннях щодо координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, пов’язаних з техногенно-екологічною

безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації, чомусь нічого не йдеться про роль органів місцевого самоврядування. Чи вона є само собою зрозумілою?

Відповідно до норм Кодексу, підприємцю не потрібно буде отримувати дозвіл пожежної інспекції на початок роботи підприємства або об'єкта, а необхідно буде лише подати декларацію про виконання необхідних проектних умов і заходів із гарантування пожежної безпеки на об'єкті. Також вводиться правило про ненадання декларації тими, хто працює на ринках, у кіосках, торгових місцях, що встановлені легально та відповідно до затверджених схем. Об'єктам, які мають високий ступінь пожежної небезпеки, крім декларації, необхідно буде надати акт експертизи, проведеної ліцензованою організацією, про виконання всіх норм пожежної безпеки, яка доводить, що об'єкт не становить небезпеки для громадян і навколишнього середовища. І цей пункт є найбільш суперечливим з погляду підприємців. «Дещо сумнівним, на мою думку, є дозвіл на роботу підприємства, що надають на підставі позитивного висновку. Але хто ж дасть позитивний? Адже навряд чи можна знайти підприємство, що відповідає всім нормам і є бездоганим, – вважає О. Семененко, керівник одного з невеличких підприємств на Київщині. – Якщо дозвіл на початок роботи можна надавати за наявності певних порушень, то тоді повна плутанина. А написати, що на об'єкті все відмінно – це підписати собі вирок. Прокуратура за це тягатиме».

Іншої думки юристи. За їхніми словами, у Кодексі вперше чітко встановлено, що зупинка, або призупинення роботи виробничого підприємства, об'єкта може відбуватися лише тоді, коли є загроза життю і здоров'ю працівників і населення, що проживає поряд. Харків'янин В. Задорожний, юрист з 25-річним досвідом роботи, стверджує: «У Кодексі визначено, коли можна говорити про приписи щодо зупинки підприємства. Але цей припис наглядовий орган має подати до адміністративного суду, і лише суд має право зупинити або призупинити роботу об'єкта». Заступник голови МНС В. Квашук особливо наголосив на тому, що віднині для зупинки роботи об'єкта буде необхідне рішення Адміністративного суду, яке може бути винесене тільки в разі загрози життю й здоров'ю громадян. Також Кодекс містить велику кількість норм, що покращать функціонування системи цивільного захисту у сфері підготовки кадрів, реагування на надзвичайні ситуації, зокрема спрощення процедури прийняття рішення про евакуацію

громадян у разі виникнення надзвичайної ситуації, а також у сфері навчання населення елементарним правилам безпечної життєдіяльності, використання захисних споруд, системи страхування тощо.

Особливої ваги цей закон набуває із соціально-економічної точки зору. У Міністерстві економіки вважають, що Кодекс є кроком уперед, назустріч бізнесу. «Нарешті створені нормальні умови для спрощення ведення бізнесу. Я думаю, що це вплине на рейтинг України, – висловлюється львівський бізнесмен М. Прокопенко. – Сподіваюсь, що в нас бізнес відтепер буде працювати за більш сучасних, цивілізованих умов».

Та як би там не було, наразі Кодекс уже набрав чинності і вступить у дію з 1 липня 2013 р. У цьому зв'язку МНС України у взаємодії з іншими органами виконавчої влади розпочало роботи щодо підготовки понад 100 нормативно-правових актів для вдосконалення системи цивільного захисту населення.

Будемо сподіватися, що цей Кодекс не стане «архівним» документом українського уряду, а виявиться дієвим механізмом запобігання надзвичайних ситуацій у країні, що забезпечить належний захист населення у разі їх виникнення.

Ю. Калініна-Симончук, головний юрисконсульт НБУВ

Щодо Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»

4 жовтня 2012 р. набрав чинності Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (далі – Закон), прийнятий Верховною Радою України 06.09.2012 р. № 5207-VI, який визначає організаційно-правові засади запобігання протидії дискримінації з метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини і громадянина.

Виникає питання, з якою метою прийнято вищезазначений Закон та чи дійсно він визначає організаційно-правові засади запобігання протидії дискримінації в Україні?

Розглянемо проходження проекту вищезазначеного Закону до прийняття його Верховною Радою України.

Суб'єктом законодавчої ініціативи прийняття Закону є Кабінет Міністрів України. У пояснювальній записці від 14.05.2012 р. за підписом Міністра юстиції О. Лавриновича до проекту закону «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (реєстр. № 10468) зазначено, що проект закону розроблено з метою виконання завдань, передбачених Планом дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, який було схвалено на саміті Україна – Європейський Союз (22 листопада 2010 р., м. Брюссель, Королівство Бельгія)¹. Цей законопроект було подано на погодження Міністерству фінансів України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству закордонних справ України. Проте ці органи своєї позиції щодо законопроекту не висловили.

У висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 22.05.2012 р. на проект закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» № 10468² зазначено, що правові засади протидії дискримінації достатньою мірою врегульовані в Конституції та в чинному законодавстві України. Зокрема, відповідно до ст. 24 Конституції України, норми якої є нормами прямої дії, громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

¹ [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://w1.cl.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=43370. Проект закону про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні.– Назва з екрана. – Дата доступу: 04 грудня 2012 р.

² Там само.

Ч. 6 ст. 7 Сімейного кодексу України визначає, що жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюб і та сім'я, у ч. 1 ст. 26 Цивільного кодексу України зазначено, що всі фізичні особи є рівними у здатності мати цивільні права та обов'язки.

Кримінальним кодексом України, зокрема ч. 1 ст. 161, передбачено кримінальну відповідальність за порушення рівноправності громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Кодекс законів про працю України, Кодекс України про адміністративні правопорушення та багато інших законодавчих актів також містять положення, спрямовані на запобігання дискримінації.

Крім того, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку визначило, що законопроект передбачає поширення цього акта на трудові відносини та відносини у сфері соціального захисту, тому згідно з вимогами ст. 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» його подання має супроводжуватись інформацією про врахування органом виконавчої влади пропозицій всеукраїнських профспілок, їх об'єднань. Цей факт у Пояснювальній записці до проекту Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (реєстр. № 10468) не враховано, оскільки в ній зазначено, що законопроект не стосується соціально-трудової сфери та не потребує узгодження з уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їхніх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців³.

Таким чином, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України констатувало, що не має потреби у прийнятті спеціального закону, присвяченого питанням запобігання та протидії дискримінації.

За підсумками обговорення Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин (надалі – Комітет) рекомендував Верховній Раді України проект закону України «Про запобігання та протидії дискримінації в Україні» (реєстр. № 10468) від 14.05.2012 р., внесений Кабінетом Міністрів України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

³ Там само.

Після першого читання законопроекту Головне юридичне управління у своїх зауваженнях від 06.09.2012 р.⁴, погоджуючись із зауваженнями висновку Головного науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, звертає увагу на появу нових положень у законопректі внаслідок врахування Комітетом поправок народних депутатів України, які не були предметом обговорення під час його розгляду в першому читанні. Це стосується ч. 3 ст. 6 законопроекту, що містить додаткові підстави (соціально-економічного характеру), які не вважаються дискримінацією. Варто зазначити, що зміст абзацу 5 ч. 3 ст. 6 проекту, згідно з яким встановлення державних соціальних гарантій окремим категоріям громадян охоплює категорії осіб, зазначені в попередньому абзаці, та не узгоджується з положеннями Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».

Абзацом 5 п. 3 розділу IV «Прикінцеві положення» проекту Кабінету Міністрів України передбачається надати доручення протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення до законів України змін, що впливають із цього Закону. Це не враховує вимог ч. 8 ст. 90 Регламенту Верховної Ради України, згідно з якою, якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни мають викладатися в розділі «Прикінцеві положення» цього законопроекту, або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті.

До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття. У зв'язку з цим слід зазначити, що п. 2 «Прикінцеві положення» проекту містить перелік законів, до яких пропонується внести відповідні зміни. Однак, зважаючи на пропозицію згаданого п. 3, цей перелік є неповним. Тому, на думку, Головного юридичного управління з урахуванням вимог Регламенту Верховної Ради України доцільно було б включити до «Перехідних положень» цього законопроекту повний перелік законів, до яких необхідно внести відповідні зміни, або одночасно внести окремий відповідний законопроект.

⁴ Там само.

Таким чином, Головне юридичне управління робить висновок про те, що законопроект потребує внесення на повторне друге читання⁵.

Отже, на проектній стадії Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» мав багато зауважень, які не були враховані при прийнятті його Верховною Радою України 06.09.2012 р.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини В. Лутковська звернулася до С. Самарджич-Маркович, генерального директора Ради Європи з питань демократії, із проханням надати експертну оцінку щодо проекту даного Закону. Експерти Ради Європи в коментарі до проекту закону, підготовленому К. Охлундом, представником Швеції, виконавчим директором Міжнародного консорціуму правової допомоги (ILAC), членом Європейської комісії проти расизму та нетерпимості (ЄКРН), та В. Соргдрагер, представницею Нідерландів, членом Державної ради Нідерландів (Raad van State), членом ЄКРН⁶, схвалили ініціативу української влади розробити і подати на розгляд українському парламенту комплексний антидискримінаційний закон. Але цей коментар містить і ряд зауважень, зокрема, щодо визначення поняття «дискримінація», конкретизації принципів недискримінації в законодавстві України, щодо сфери дії закону, форм дискримінації, повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо запобігання та протидії дискримінації, відносин між Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та судами, а також незрозумілість визначень у контексті закону термінів «громадські організації», «фізичні особи», «юридичні особи» тощо.

Під час конференції «Формування та впровадження антидискримінаційного законодавства в Україні: роль громадських організацій», організаторами якої виступили Коаліція з протидії дискримінації в Україні спільно з Уповноваженим Верховної ради України з прав людини за підтримки фонду «Відродження»⁷ було наголошено, що прийнятий Закон має чимало недоліків. Зокрема, всупереч європейським стандартам містить обмежений перелік антидискримінаційних

⁵ Там само.

⁶ Коментар до проекту Закону про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/index.php?...> – Назва з екрана. – Дата доступу: 04 грудня 2012 р.

⁷ Україні потрібно вдосконалювати антидискримінаційне законодавство. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://humanrights.com.ua/news/9-top-novini/168-ukrajini-potribno-vdoskonalyuvati-antidiskriminatsijne-zakonodavstvo>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 04 грудня 2012 р.

ознак, не запроваджує створення ефективного механізму захисту від дискримінації, не передбачає внесення змін до інших законодавчих актів України. Під час конференції йшлося про те, що відсутність ефективного законодавства та судової практики щодо протидії дискримінації не дає змоги її жертвам ефективно відстоювати свої права. Так, представник Харківської громадської організації незрячих юристів навів, як приклад, той факт, що у 2010 р. водій приміського маршрутного таксі грубо відмовив незрячому у праві на безкоштовний проїзд, при цьому вдарив інваліда. Вироком суду визнано водія винним у нанесенні легких тілесних ушкоджень інваліду, а також судом стягнуто моральну шкоду з фірми-перевізника та водія. Визнати факт дискримінації суд відмовився.

Отже, наведено вище, демонструє про те, що прийнятий 06.09.2012 р. Верховною Радою України Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» № 5207-VI поверхово визначає організаційно-правові засади запобігання протидії дискримінації в Україні. Зокрема, Закон має базовий характер у частині визначення поняття «дискримінації» та її основних форм, але питання реального механізму запобігання та протидії дискримінації в Україні й узгодженості його з чинним законодавством України залишаються відкритими.

В. Пальчук, мол. наук. співроб., СІАЗ НБУВ канд. наук із соц. комунікацій

Політика подвійного громадянства в країнах Східної Європи: наслідки для України

У зв'язку із запровадженням деякими країнами Східної Європи спрощеної процедури надання громадянства особам, які народилися або проживали на територіях, що в різні історичні періоди входили до їх складу, в експертному середовищі актуалізувалося питання стосовно подвійного громадянства та його наслідків для України.

Зокрема, 29 жовтня 2009 р. румунський парламент вніс поправки до закону про громадянство, які значною мірою спростили процедуру оформлення громадянства Румунії. Відповідно до цього закону, румунське громадянство за спрощеною процедурою можуть отримати особи, які народилися або проживали на території, що була частиною Румунії з 1918 до 1940 р., та ті, які мають таких родичів. До

1940 р. деякі території України, а саме Буковина і Бессарабія, перебували у складі Румунії.

Як пояснив правознавець І. Завальнюк, у законі «Про громадянство України» визнається право жителів цієї території і їхніх нащадків до третього покоління (онуків) на «відновлення» румунського громадянства. «Якщо у вас є така рідня, то потрібно звернутися в архів і отримати довідку про місце народження або проживання своїх предків. На підставі цих документів ви подаєте прохання в Генконсульство Румунії», – зазначив правознавець. Більше того, для отримання громадянства Румунії немає необхідності проходити обов'язкову співбесіду на знання мови. Відсутність співбесіди дає змогу без проблем отримати румунський паспорт і російськомовним громадянам. Також у Румунії на законодавчому рівні закріплено право на подвійне громадянство. Тобто, при оформленні громадянства Румунії допускається збереження іншого (попереднього) іноземного громадянства і можливість постійного проживання за межами країни.

Такі кроки на законодавчому рівні стосовно спрощеної процедури надання свого громадянства особам угорського походження, які проживають на території суміжних держав, здійснила Угорщина. З 1 січня 2011 р. набрав чинності Закон Угорської Республіки «Про внесення змін до Закону Угорської Республіки 1993 р. “Про угорське громадянство”, що дає змогу іноземцям угорського походження, які постійно проживають на території суміжних з Угорщиною країн, отримувати її громадянство за спрощеною процедурою.

Врешті, влада Росії до кінця поточного року планує спростити механізм одержання російського громадянства для громадян країн СНД. Зокрема, перший заступник голови Комітету в міжнародних справах Ради федерації Федеральних зборів РФ В. Джабаров повідомив, що верхньою палатою російського парламенту підготовлено поправки до Закону «Про громадянство РФ», який перебуває на розгляді в Держдумі. Відповідно до поправок, скасовується необхідність дотримання п'ятирічного терміну проживання в Росії та наявності довідки на проживання. Не потрібні й підтвердження законного джерела існування, а також складання іспиту з російської мови. Російський посадовець пояснив, що йдеться про спрощене одержання громадянства саме їхніми співвітчизниками, до яких належать представники корінних народів, які населяють територію Російської Федерації в її сучасних межах, а також колишніми співгромадянами, більшість з яких залишилися на території держав СНД. За підрахунками

російської сторони, отримати громадянство Росії мають право близько 25 млн чоловік. У МЗС Росії вважають, що в Україні проживає близько 8 млн російських співвітчизників.

Як відомо, на початку липня поточного року президент Росії В. Путін заявив про необхідність повернутися до питання про полегшений порядок надання російського громадянства колишнім громадянам СРСР.

«Спрощена процедура отримання російського громадянства діє і сьогодні, проте поширюється вона лише на обмежене коло осіб», – зазначила начальник управління з питань громадянства Федеральної міграційної служби Російської Федерації В. Казакова. Вона пояснила, що громадянство Росії за спрощеною процедурою можуть отримати лише ті громадяни колишнього Радянського Союзу, на яких поширюється дія чотиристоронньої угоди, підписаної Росією, Казахстаном, Білоруссю та Киргизстаном. При цьому слід зазначити, що спрощена процедура отримання громадянства Росії для колишніх громадян СРСР працювала до липня 2009 р. Починаючи з 2002 р., за такою спрощеною процедурою отримали російське громадянство понад 2 млн осіб. Тоді спрощена процедура отримання громадянства Росії поширювалася на тих осіб, які раніше були прописані або зареєстровані в Росії. На сьогодні, для того щоб стати громадянином Росії, претендентові необхідно, як мінімум, проживати на території Росії п'ять і більше років, мати постійне джерело доходу і зуміти підтвердити його, а також знати російську мову.

Як зазначають експерти, унаслідок запровадження спрощеної процедури оформлення громадянств сусідніх з Україною держав, уже сьогодні понад 50 тис. українців отримали громадянство Румунії. За різними даними, в Україні від 140 до 350 тис. українців суміщають українське громадянство з російським. За даними місцевої влади Закарпаття, на цій території проживають близько 150 тис. осіб, які можуть претендувати на угорське громадянство. Українськими ЗМІ зверталася увага на висловлювання депутата Європарламенту від Угорщини Б. Ковача, який повідомляв, що кожні півгодини надходить новий пакет документів на отримання громадянами України угорського паспорта. Після узаконення в Польщі подвійного громадянства отримати польський паспорт можуть мешканці західних областей України та ті українці, які проживають нині у Польщі (близько 30 тис.).

Однак, усі ці цифри є лише відображенням досліджень журналістів та їхньої власної фіксації підрахунків з різноманітних джерел гро-

мадських організацій. Офіційної статистики щодо кількості людей, які мають подвійне громадянство, немає. Можна брати до уваги лише приблизну кількість громадян України, які можуть отримати громадянство іншої країни. Наприклад, згідно з всеукраїнським переписом населення 2001 р., в Україні проживало 156,6 тис. угорців, більшість – у Закарпатській області.

Відсутність в Україні фіксованої кількості осіб, що отримали друге громадянство іншої країни, експерти називають значною проблемою у процесі розвитку міждержавних стосунків. Такий стан речей здебільшого зумовлений відсутністю в Україні відповідної законодавчої бази вирішення таких ситуацій, державної системи обліку осіб, що отримали друге громадянство. Адже на сьогодні подвійне громадянство в Україні не передбачено законом. Однак оглядачі ряду видань стверджують, що представники відповідних державних структур неохоче йдуть на процедуру позбавлення громадянства України в разі виявлення українських громадян, які мають паспорти іноземних держав. «У Конституції сказано, що в Україні діє одне громадянство. Але в законодавстві немає жодних заходів, що захищають цю норму Основного закону. Припустимо, ми виявимо громадян, що незаконно отримали другий паспорт. І що з цим робити? Позбавити їх українського громадянства? Можна, але це настільки складний і трудомісткий процес, що цим ніхто не буде займатися», – цитує інтернет-видання «Корреспондент.net» джерело в дипломатичних колах. За словами чиновника, теоретично проблема знаходиться в зоні відповідальності МВС, однак міліція нічого зробити не може. Співрозмовник нагадав, як у 2008 р., після конфлікту в Абхазії і Південній Осетії, українська влада поставила собі за мету виявити «п'яту колону» власників російських паспортів. Але розпочата в Криму кампанія швидко зазнала фіаско.

На думку оглядачів більшості українських видань, до ситуації із запровадженням сусідніми державами спрощеної процедури надання громадянства особам, які народилися або проживали на територіях, що в різні історичні періоди входили до їх складу, не треба ставитися байдуже. Виникає одне запитання: навіщо це країнам? З якою метою деякі європейські країни роздають свої паспорти, водночас як їх сусіди по ЄС навіть на разову візу погоджуються неохоче?

Такі застереження набули актуальності, коли у 2011 р. сама Румунія, яка подала приклад для наслідування, висловила обурення стосовно подібних рішень угорського уряду про надання громадянства етнічним угорцям, які проживають на території сусідніх держав. Як

відомо, у Румунії проживає близько 1,5 млн етнічних угорців. В основній більшості вони проживають на територіях, які до укладення у 1920 р. Тріанонського договору належали до «Великої Угорщини». Прихід до влади угорського уряду на чолі з В. Обраном та партії Fidesz ознаменувався прийняттям постанови про подвійне громадянство, у результаті чого багато етнічних угорців Румунії отримали ще й громадянство Угорщини. Більше того, у Брюсселі відкривалося спеціальне регіональне бюро угорської меншини. Новий офіс у Брюсселі має представляти також інтереси регіону Секельфолд (Південно-східна Трансильванія), мешканцями якого є 600 тис. етнічних угорців.

На думку експертів, це може стати значним кроком у боротьбі за автономію угорців у Румунії, за яку партія Л. Токеша «Демократичний союз угорців Румунії» (ДСУР) виступає вже давно. «Ми не вимагаємо незалежності, але хочемо автономії», – заявив Л. Токеш.

Румунська сторона негативно відреагувала на таку заяву ДСУР, вважаючи її провокацією, що порушує Конституцію Румунії. Зважаючи на те, що регіон Секельфолд не є офіційною адміністративною частиною Румунії, на офіційному сайті Міністерства зовнішніх справ Румунії в той час було розміщене повідомлення, що «будь-яка ініціатива, піднята незвичним об'єднанням, не може бути легально визнаною ЄС».

Рішення угорського уряду про надання громадянства етнічним угорцям обурило також уряди України, Сербії та Словаччини, у яких разом з Румунією проживає близько 2,5 млн угорців. Найбільш рішуче на такі кроки Угорщини відповіла Словаччина. Офіційна Братислава заявила, що всі етнічні угорці, які звернуться за громадянством Угорщини, автоматично втрачатимуть громадянство Словаччини.

Однак, з прийняттям нової Конституції Угорщини, експерти дійшли висновку, що ця країна послідовно рухається далі у своїх намірах надання громадянства етнічним угорцям у сусідніх державах. Зокрема, у ст. D нової Конституції Угорщини йдеться: «Керуючись ідеалом об'єднаної угорської нації, Угорщина повинна нести відповідальність за долю угорців, які мешкають поза її кордонами, повинна сприяти їх виживанню і розвитку і повинна підтримувати їх зусилля, спрямовані на збереження угорської культури, а також буде сприяти їх співробітництву один з одним і з Угорщиною». Тобто, конституційна юрисдикція поширюється на всіх угорців, які проживають поза межами Угорщини як великі чи малі корінні меншини – загалом понад 3,5 млн чоловік.

Венеціанська комісія як дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права стурбована тим, що нова конституція Угор-

щини не регулює ряду важливих питань в окремих галузях. На думку членів комісії, питання захисту прав людини і громадянина мають бути більш конкретно прописаними в Конституції. Зокрема, ті пункти, які стосуються прав і свобод угорців, які живуть за межами країни, можуть зашкодити міждержавним відносинам у Центрально-Східній Європі. Також, на думку членів комісії, згідно з новою конституцією Угорщини політика визначення нації не обмежується етнічними кордонами країни, що становить небезпеку і для стабільності в Центрально-східному регіоні Європи.

Венеціанська комісія також заявила, що готова сприяти угорській владі в процесі вдосконалення конституції та сподівається на те, що правляча угорська партія Fidesz дасть адекватні пояснення і відповіді на запитання, які виникли в комісії під час розгляду Основного закону Угорщини.

Занепокоєння держав, у яких угорська меншина становить значну частину населення, поділяють експерти. Ухвалення відповідних пунктів нової Конституції Угорщини стосовно прав і свобод угорців, які живуть за межами країни та вже мають громадянство інших держав, може, за їхніми прогнозами, мати негативні наслідки для України, Румунії, Словаччини, Сербії, Словенії, Хорватії та Австрії, у яких проживає численна угорська діаспора. Експерти припускають, що, відповідно, в одному з цих регіонів, де за певних обставин може виникнути критична ситуація, з легкістю може спалахнути етнічна напруженість. Після чого, під приводом порушення громадянських прав угорської меншини, може бути втілена (прикриваючись правом на опіку) політична чи навіть військова інтервенція, яка зможе спричинити кризу в регіоні. Така позиція зумовлена прецедентом, який виник в історії конфліктів між Грузією та РФ. Тоді Москва, під приводом захисту російських громадян, що мешкають на території Південної Осетії, вела військові дії із суверенною Грузією. «Події грузинсько-російської війни засвідчили, як брутально і як небезпечно широко можуть тлумачитися права захисту своїх громадян за кордоном аж до використання всієї військової машини», – зазначає професор Чернівецького університету А. Карташов.

Водночас деякі українські експерти радять не перебільшувати наслідки: для агресії можуть знайтись інші підстави. Насправді, ініціатива румунської чи угорської держави щодо стимулювання отримання особами їх громадянства – це демагогія, ефект від якої може бути протилежним очікуваному, переконані оглядачі «Тижня».

Виходячи з логіки намірів румунських чи угорських політиків, вони прагнуть максимально утверджувати свої позиції на землях, які вони вважають «своїми», зміцнювати позиції місцевих етнічних громад. Так, коментуючи українсько-угорські відносини з питань міграції, посол Угорської Республіки в Україні М. Баєр заявив, що угорська політика завжди була спрямована на те, щоб етнічні угорці не залишали свій край, а зберігали там ідентичність, мову і культуру.

Однак надання, наприклад, румунського громадянства, навпаки, стимулює виїзд українських румунів з місць їхнього компактного проживання в Румунію й інші країни Євросоюзу, тим самим послаблюючи їхній вплив в Україні. Спрощення Румунією процедури надання національного громадянства та можливість використання румунського паспорта для вільного пересування територією ЄС слугує чинником, що підштовхує етнічних румунів України до набуття громадянства Румунії або свідомої відмови від громадянства України. Адже пільговий режим видачі румунських паспортів громадянам країн СНД відкриває можливості безвізового пересування країнами ЄС. Румунія входить в ООН з 1955 р., НАТО з 2004. З 2007 р. Румунія є членом ЄС із спеціальним режимом, що діє включно до 2013 р. і дає змогу перебувати на території всіх країн ЄС без винятку, до трьох місяців без відкриття віз. З 2009 р. дає змогу здійснювати офіційну трудову діяльність в більшій частині країн ЄС, таких як Іспанія, Італія, Португалія, Ірландія і Великобританія, а також скандинавських країнах. З 2014 р. Румунія стає повноправним членом Євросоюзу. Це дає змогу її громадянам працювати у всіх країнах ЄС, включаючи традиційно закриті високорозвинуті держави, такі як Німеччина, Австрія, Бельгія, Данія та інші. Те ж саме можна сказати і про угорські ініціативи з надання українцям угорського громадянства.

Те, що наслідки від отримання румунського чи угорського громадянства в сусідніх державах матимуть протилежний ефект від очікуваного, не виключають і в Угорщині. Як відомо, у Будапешті на цих підставах мав місце скандал – опозиція звинуватила владу у безвідповідальному ставленні до роздачі національних паспортів. Угорський експерт Е. Сведнік пояснив ситуацію: «Проблеми можуть з'явитися пізніше, тому що угорський уряд хоче, щоб ці угорські меншини залишалися на тих територіях, де вони живуть зараз. Але вони, можливо, захочуть емігрувати в Угорщину».

З огляду на зазначене, українські експерти характеризують цей процес з видачею румунських і угорських паспортів громадянам

країн СНД як «індивідуальну інтеграцію в ЄС» тисяч громадян України. Однак цілком серйозно застерігають про проблеми, з якими може зіткнутися офіційний Київ, коли з'ясується, що рахунок іде на сотні тисяч і населення окремих областей майже повністю складається з громадян сусідніх держав. Зокрема, у прикордонних регіонах України практика отримання паспортів сусідніх держав є дуже поширеною. Значною проблемою в цьому є зростання рівня тіншової паспортизації. Оглядачі ряду видань неодноразово вказували на проблему функціонування не одного десятка фірм-посередників, що «допомагають» отримати румунський паспорт громадянам України. Вимоги до кандидата на отримання другого паспорта мінімальні. Вони повинні підтвердити національне походження або факт проживання сім'ї на територіях, які колись були частиною Румунії чи Угорщини. Враховується також знання мови, історії, культури і традицій, хоча ці чинники є другорядними.

«Найскладніше питання виникає у відносинах з Бухарестом, де здобули вплив політичні сили, орієнтовані на відтворення Великої Румунії. Паспортизація громадян Молдови і частини України розглядалася як частина цього плану», – зазначає керівник Інституту української політики К. Бондаренко. Він зазначив, що це викликало занепокоєння офіційного Києва: «Офіційних даних про кількість виданих паспортів немає. Українські чиновники неофіційно говорять щонайменше про 30 тис., румунська сторона наполягає, що документів у 10 разів менше».

У травні це питання обговорював у Бухаресті міністр закордонних справ К. Грищенко. На сьогодні МЗС України продовжує діалог з МЗС Румунії про незаконну видачу паспортів українським громадянам. «Позиція України в питанні видачі румунських паспортів незмінна... Згідно з нашим законодавством, подвійне громадянство заборонене, тому це незаконно», – заявив керівник департаменту інформаційної політики МЗС України О. Волошин. Він підкреслив: «Згідно з нашою Конституцією, ми неодноразово інформували наших колег з інших країн, що такі дії по відношенню до наших громадян є недружніми як до країни».

Однак ноти вітчизняних дипломатів румунським колегам щодо масової видачі паспортів у прикордонних регіонах залишилися поки що непочутими. Нині МЗС України з обережністю ставиться до відкриття ще двох румунських консульств на Буковині. Багато експертів вбачають головну проблему «повзучої паспортизації» у ймовірній

загрози в майбутньому проявів сепаратизму чи постановки питання про автономію. Чернівецький журналіст П. Кобевко, який уже кілька років досліджує тему видачі румунських паспортів на Буковині, пояснює: якщо хоча б п'ята частина населення регіону отримає румунські паспорти, в Україні може з'явитися ще одна автономія, крім кримської. «В один момент частина населення, яка має і румунські, і українські паспорти, оголошує себе громадянами Румунії, – стверджує він. – Їхні лідери говорять, що є сукупність румунського населення в Україні».

Експерти доходять висновку, що громадянство інших країн, яке сьогодні незаконно отримують українці, у цій ситуації може в майбутньому зіграти роль детонатора. Зокрема, політолог В. Карасьов зазначив: «На сьогодні загроза для територіальної цілісності України, яку несуть дії сусідів України, є все-таки гіпотетичною. Можна сказати так: поки все спокійно і в Україні, і на її кордонах – реальної загрози нема. Але варто ситуації похитнутися – і ці проблеми відразу ж дадуть про себе знати».

Така думка українських експертів підтверджується, зокрема, офіційною позицією угорської сторони. Так, Угорщина підтримала створення автономії для українських угорців на Закарпатті, яку раніше національна громада зажадала виділити в окремий Притисянський адміністративний район. «На останньому засіданні угорський уряд запропонував підтримку тим ініціативам, які виходили від легітимних політичних організацій закарпатських угорців. Це ініціатива однієї з двох угорських партій Закарпаття. Ми просто забезпечили свою підтримку цим ініціативам, і про жодний сепаратизм не йдеться», – зазначив посол Угорщини в Україні М. Баєр з цього приводу. Таку позицію посол пояснив так: «Угорщина не має претензій до цілісності України. У Криму існує Автономна республіка, у Європі є автономії. У Молдові, де я працював, створена автономія для гагаузів, у Румунії ще за Чаушеску була трансільванська автономія». М. Баєр нагадав, що ідея створення автономії для угорців вже існує кілька років. «Те, що угорська партія в Україні знову до неї повертається, насамперед пов'язано з культурними, освітніми аспектами і з питанням збереження ідентичності», – повідомив він.

З огляду на офіційну позицію сусідніх до України держав закарпатський політолог О. Гавриш застерігає, що якщо українська влада не відреагує відповідним чином на нововведення в законодавстві сусідніх країн, то в майбутньому держава може зіткнутися з проблемою контролю над її територією, заселеною громадянами сусідньої

держави. «Для цього достатньо, щоб культурні гасла еволюціонували в політичні», – вважає політолог, зазначаючи, що підставою для цього може стати невдоволення сотень тисяч громадян рівнем свого життя в межах України.

Продовжуючи цю думку, українські політики також звертають увагу на питання національної безпеки України в цьому контексті. Перший заступник голови Комітету Верховної Ради у закордонних справах Т. Чорновіл вносить застереження: «Подвійне громадянство передбачає, що друга країна, яка надала це громадянство, може ставити певні серйозні вимоги, у тому числі, і в питаннях національної безпеки, до власника цього паспорту. Ці вимоги можуть бути дуже жорсткими, у тому числі вони можуть містити зобов'язання щодо співпраці зі своїми спецслужбами». Також Т. Чорновіл зауважив, що серед загроз подвійного громадянства – зобов'язання, які мають політичний характер, майнові зобов'язання, які можуть виникати в обох країнах. «І врешті-решт, відповідь на запитання, в армії якої країни людина має служити. Тут достатньо багато прикладів. Вони в нас виникають у відносинах з Росією та з тією ж Румунією. Добре, що вони не виникли ще з однією країною, яка видає друге громадянство – з Угорщиною, і так само поки не виникають з Польщею, але в будь-який момент вони можуть постати», – зазначив політик.

У зв'язку з такою ситуацією експерти радять державним органам насамперед звернути увагу на обставини, за яких проходить так звана паспортизація. Зокрема, керівник громадської організації «Європейський дім» П. Грицак задається питанням: «Чому це робиться таємно? Якщо ми партнери з ЄС, говоримо про створення зони вільної торгівлі, безвізовий режим, про асоційоване членство, то повинні чинити по-партнерськи, діяти транспарентно. До чого ця логіка дрібних шахраїв: так, ми знаємо, що в Україні заборонене подвійне громадянство, але нишком видаємо паспорти – ми нічого не порушуємо, це внутрішня проблема самої України».

На думку експерта, такий підхід може демонструвати наявність подвійного дна в ідеї паспортизації, яка підноситься як форма захисту інтересів частини свого народу, що проживає за кордоном. Він пояснює свою позицію тим, що, наприклад, в Україні проживає також величезна громада поляків, і Варшава знайшла простий і зрозумілий спосіб надання преференцій: довівши спорідненість, українські громадяни отримують «карту поляка», яка спрощує, зокрема, візові процедури. «Це дійсно коректний і партнерський по відношенню до

Києва спосіб вирішення проблеми. Чому так не роблять Румунія та Угорщина?»), – зазначив П. Грицак.

Більше того, 15 серпня поточного року в Польщі вступив у силу новий Закон «Про громадянство», згідно з яким офіційна Варшава дозволила подвійне громадянство і спростила надання його іноземцям. Цей закон кардинально відрізняється від законодавчих актів Румунії та Угорщини. «З 15 серпня заявку на отримання польського громадянства можуть подавати іноземці, які в рамках багаторічного перебування в нашій країні інтегрувалися з суспільством, знають польську мову та мають джерела утримання, поважають встановлений польським законодавством порядок та не становлять загрози для оборони чи безпеки держави», – підкреслили в польському Міністерстві внутрішніх справ (MSW).

М. Сора, директор Департаменту громадянства і репатріації МВС Польщі, зазначає, що в новому законі про громадянство йдеться про чотири шляхи отримання польського громадянства. Перша можливість стосується дітей, чії мати або батько є громадянами Польщі. Друга можливість – коли громадянство надає президент Польщі. Третій шлях (власне, на ньому акцентується увага в новому законі про громадянство) – це визнання іноземця громадянином Польщі. Це рішення – адміністративне, і його приймає воєвода з огляду на місце проживання іноземця. Четверта можливість отримання польського громадянства стосується випадків, коли людина втратила це громадянство, а тепер хоче його повернути. За його словами, закон досить чітко та однозначно визначає умови надання польського громадянства адміністративним шляхом. Іноземець повинен мати в Польщі дозвіл на поселення (іншими словами – дозвіл на постійне проживання, *zezwolenie na osiedlenie się* – польською) або ж дозвіл на перебування як довготермінового резидента ЄС (*zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE*). На підставі цих дозволів іноземці повинні перебувати на території Польщі певний проміжок часу. Крім того, треба мати також регулярне джерело прибутку і задокументоване місце проживання (це може бути договір оренди чи власності квартири). Іноземці, які захочуть отримати польське громадянство, повинні також підтвердити знання польської мови.

М. Сора звернув увагу на певний період адаптації та інтеграції іноземця в польське суспільство. На практиці ситуація виглядає так: іноземці, які приїжджають до Польщі, спочатку отримують дозвіл на тимчасове перебування, потім – дозвіл на постійне проживання в

Польщі, і вже останнім кроком в адаптаційному процесі іноземців є їхня натуралізація, тобто надання польського громадянства. Разом зі зміною цих документів – дозволів, на підставі яких люди перебувають у Польщі, змінюються і права іноземців у країні. Насправді комплект суспільних прав люди отримують уже з карткою поселення (це дозвіл на постійне проживання), або довготермінового резидента ЄС. Отримання польського громадянства пов'язане з набуттям політичних прав, тобто активного і пасивного виборчого права.

Загалом правознавці зазначають, що польським законом введена нова інституція – це поновлення у громадянстві. Нові положення дещо розширюють ряд випадків, у яких можна застосувати інституцію визнання громадянства. Згідно з положенням ст. 30 Закону, громадянином Польщі може бути визнаний іноземець, який:

- на підставі дозволу на поселення, дозволу на перебування довготермінового резидента ЄС або на підставі права постійного перебування, безперервно перебуває в Польщі щонайменше від трьох років і має стабільне та регулярне джерело доходу, а також документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням, або перебуває в Польщі безперервно щонайменше два роки, а також перебуває у шлюбі три роки з громадянином Польщі або є особою без громадянства;

- перебуває безперервно в Польщі щонайменше два роки на підставі дозволу на поселення, яке отримав у зв'язку з отриманням статусу біженця;

- є малолітньою особою і один із його батьків є громадянином Польщі, або якого було поновлено в громадянстві Польщі, а також який перебуває на території Польщі на підставі дозволу на поселення, дозволу на перебування довготермінового резидента ЄС або права постійного перебування, а попри це другий із батьків, що не є громадянином Польщі, висловив згоду на таке визнання;

- перебуває в Польщі безперервно і легально щонайменше 10 років і має одночасно дозвіл на поселення, дозвіл на перебування довготермінового резидента ЄС або право постійного перебування, а також стабільне джерело доходу, а також документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;

- перебуває в Польщі безперервно щонайменше два роки на підставі дозволу на поселення, яке отримав у зв'язку з польським походженням.

Також, за твердженнями юристів, нові положення закону, який набув чинності 15 серпня 2012 р., покращуватимуть ситуацію

іноземців, що проживають у Польщі. Ці положення опираються на Європейську конвенцію про громадянство, що прийнята в 1997 р. Радою Європи, підписана Польщею, але ще не ратифікована.

У зв'язку з тим, що в Україні законодавчо не передбачене подвійне громадянство, МЗС України у своїх заявах зазначило, що буде контролювати видачу Польщею другого громадянства. Зокрема, речник МЗС О. Дикусаров повідомив: «Прийняття нового закону про громадянство Польщі створює певні передумови для того, щоб наші громадяни могли отримати громадянство Польщі. Але українські закони забороняють подвійне громадянство». При цьому він додав, що цей процес буде контролюватися: «МЗС уважно відстежує та моніторить зміни законодавства Польщі та інших країн. Ми будемо відслідковувати цю ситуацію».

У свою чергу прес-секретар Управління з питань іноземців Є. Пехота пояснила, що нові правила дають іноземцям можливість залишитися в Польщі на постійно. «Кількість людей, що перебувають у Польщі нелегально, оцінюється від 50 до 500 тис. Ми, як Управління з питань іноземців, швидше схилиємося до цієї нижньої межі», – зазначила вона. В українському МЗС такої масової «міграції» не очікують. На думку чиновників, мова буде йти не про тисячі, а про десятки або максимум сотні людей. «Польську візу не так просто отримати. А паспорт і поготів – спочатку треба знайти постійну роботу і заробити на житло. Навряд чи варто очікувати потоку заробітчан, які поїдуть до Польщі за паспортом. Їм простіше отримати шенгенську візу через Румунію або Угорщину і поїхати на роботу в Євросоюз», – зазначив директор Департаменту інформаційної політики МЗС О. Волошин.

Таким чином, слід зазначити, що зміни до польського закону про громадянство стосуються насамперед тих перспектив набуття польського громадянства, які надаються іноземцям, які живуть у Польщі вже довгі роки, виконують закони цієї країни (сплачують податки і т. п.), або тих, які пов'язують подальше своє життя з цією країною.

Багато експертів у Києві вважають, що до списку потенційних країн, громадянство яких отримують українці, варто було б додати Росію, Ізраїль і США. Паспорти цих держав отримують не лише пересічні громадяни України, а й багато високопоставлених чиновників. Явище настільки поширене, що боротися з ним уже практично неможливо, вважають деякі аналітики. А точніше, на думку деяких експертів, боротися – нерозумно. «...У глобалізованому світі громадянство – річ дуже умовна. Можливо, Україні слід було б визнати існуючий

стан і дозволити подвійне громадянство», – розмірковує експерт К. Бондаренко.

Доповнює цю думку доктор юридичних наук, професор Я. Лазур. Він переконаний, що політика, направлена на заборону подвійного громадянства в умовах глобалізації та сучасних інтеграційних процесів, навряд чи може дати позитивний результат. Європейська практика, зокрема, нещодавні зміни в законодавстві Польщі, демонструють про те, що легалізація подвійного громадянства дає змогу «втримати», зберегти контингент громадян, адже як правило набуття іноземного громадянства стосується насамперед трудових мігрантів. «Погодьтеся, заборона подвійного громадянства може, навпаки, стимулювати вихід громадян з українського громадянства», – зазначає юрист.

З такою ж ідеєю виступив депутат Верховної Ради від опозиції Г. Москаль: «Владі слід на офіційному рівні визнати, що одне громадянство в Україні є тільки де-юре. Де-факто в нашій країні давно існує подвійне громадянство». Він розкритикував позицію політиків, які побоюються, що сусідні країни, роздавши українцям паспорти, пред'являть до України територіальні претензії: «За даними МЗС, з 2007 по 2011 р. посольство України в Молдові надало українське громадянство 6907 особам. Нікому не спадає на думку, що Україна може розпочати військові дії проти Молдови під приводом захисту своїх громадян».

У цьому контексті директор Закарпатського філіалу Національного інституту стратегічних досліджень С. Мітряєва радить: «Україні необхідно привести до порядку законодавство з питань подвійного громадянства. Наприклад, узаконити паспорт інших країн і за прикладом багатьох країн Європи вирішувати всі питання, що виникли в цьому напрямі, на рівні міждержавних угод. Тоді складності будуть менші». Водночас, у ситуації із законодавством про громадянство Угорщини і Румунії, експерт вважає, що ці країни кинули виклик Україні. Як експерт з питань безпеки, вона зазначає, що чим швидше Україна на нього відреагує, тим буде краще для країни. Особливо враховуючи досвід Молдови. Як відомо, ще в 90-х роках Румунія заявила про бажання об'єднатися з Молдовою. Але на всенародному референдумі Молдова проголосувала проти входження до складу Румунії. Однак з'ясувалося, що третина громадян Молдови вже мають паспорти Румунії, оскільки, так само, як українці, громадяни Молдови зацікавлені роботою в країнах ЄС. У результаті, парламент Молдови був вимушений терміново дозволити подвійне громадянство.

Водночас, поки йде обмін думками стосовно доцільності чи небезпеки подвійного громадянства в Україні, Адміністрація Державної прикордонної служби України повідомляє про збільшення кількості громадян України, які під час перетину державного кордону України використовують паспорти громадянина іншої країни, зокрема Румунії та Угорщини. Такі дії громадян України є порушенням вимог ст. 4 Конституції України та ст. 6 Закону України «Про громадянство України» і є підставами для здійснення процедури щодо припинення громадянства України внаслідок його втрати. Зокрема, відповідно до ст. 19 зазначеного закону, підставами для втрати громадянства України є:

- добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття;
- набуття особою громадянства України на підставі ст. 9 Закону внаслідок обману, свідомого подання неправдивих відомостей або фальшивих документів;
- добровільний вступ на військову службу іншої держави, яка, відповідно до законодавства цієї держави, не є загальним військовим обов'язком чи альтернативною (невійськовою) службою.

Подання про втрату громадянства України вноситься на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства органами Міністерства внутрішніх справ України (щодо осіб, які проживають на території України) та Міністерства закордонних справ України, дипломатичних представництв і консульських установ (щодо осіб, які проживають за кордоном) за умови наявності документального підтвердження підстав для втрати.

З урахуванням цього, такими документами можуть бути: відповідне офіційне повідомлення чи видана компетентними органами іноземної держави із зазначенням дати та підстав набуття особою громадянства цієї держави, ксерокопія паспорта громадянина іноземної держави тощо.

Добровільним набуттям громадянства іншої держави вважаються всі випадки, коли громадянин України для набуття громадянства іншої держави повинен був звертатися із заявою чи клопотанням про таке набуття відповідно до порядку, встановленого національним законодавством держави, громадянство якої набуто.

Якщо на момент розгляду питання про оформлення втрати громадянства України відповідно до п. 1 чи 3 ч. 1 ст. 19 Закону особа надає документ про припинення нею іноземного громадянства, начальник

територіального органу ГРФО ГУМВС, УМВС України в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі або його заступник приймає рішення про припинення провадження за поданням у зв'язку з відсутністю підстав для втрати громадянства України.

Рішення про припинення громадянства України приймає Президент України. Громадянин України, щодо якого оформляється втрата громадянства, до видання відповідного указу Президента України про припинення громадянства України користується всіма правами і несе всі обов'язки громадянина України.

Поряд із цим, в Україні на законодавчому рівні вносяться деякі ініціативи стосовно убезпечення від наслідків подвійного громадянства. Зокрема, 2 жовтня поточного року Верховна Рада України ухвалила в цілому Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо громадянства». Закон передбачає штраф за неподання або несвоєчасне подання повнолітнім українцем, який добровільно отримав іноземне громадянство, письмової заяви про це та копії підтверджувального документа до Державної міграційної служби, дипломатичного представництва або консульства (для тих, хто проживає за межами України). Розмір такого штрафу для громадян становить від 10 до 30 неоподатковуваних мінімумів доходів, а для посадових осіб – від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів. Також у законі йдеться про те, що для деяких категорій держслужбовців подвійне громадянство забороняється взагалі і в разі отримання ними другого паспорта їх звільнятимуть з роботи. Це стосується лише міліціонерів, прокурорів, працівників СБУ, голови Антимонопольного комітету України та деяких інших високопосадовців.

Як відомо, у Верховній Раді України внесений Кабінетом Міністрів України законопроект був зареєстрований за № 9728-1 від 1 лютого 2012 р. У пояснювальній записці до проекту закону зазначалося, що законодавство України не визнає подвійне громадянство, але на сьогодні значна кількість українців одночасно з громадянством України мають громадянство інших держав. «Це негативно впливає на захист інтересів даної категорії громадян України за кордоном, функціонування органів державної влади України та створює загрози її національній безпеці», – наголошується в пояснювальній записці.

Президент України В. Янукович повернув зі своїми пропозиціями Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо громадянства» для повторного розгляду Верховною Радою України. Глава держави у своїх пропозиціях зазначив підстави,

через які цей закон не може бути підписаний. Серед іншого зазначається, що окремі положення закону суперечать Конституції України, не узгоджуються з положеннями ряду законів України. Він також вніс пропозиції щодо п. 3 розділу II «Прикінцеві положення» закону. Не заперечуючи необхідності створення дієвого механізму запобігання випадкам наявності у громадян України іноземного громадянства (підданства), В. Янукович вважає за доцільне передбачити у законі більш гнучкі перехідні положення, що дали б змогу зазначеним громадянам України зробити для себе вибір – припинити іноземне громадянство (підданство) або припинити державну службу (припинити роботу чи звільнитися з посад, про які йдеться в законі).

Цей законопроект також підпав під критику експертів-правознавців та деяких депутатів парламенту. Закон про стягнення штрафів за приховування або несвоєчасне повідомлення про наявність другого громадянства у громадянина України не буде діяти через відсутність в Україні механізмів декларування подвійного громадянства та його встановлення, переконаний перший заступник голови Комітету Верховної Ради в закордонних справах Т. Чорновіл. Він зазначив, що факт наявності у громадян України подвійного громадянства не передбачений Конституцією, водночас він і не заборонений.

Таку позицію Т. Чорновіл пояснює тим, що варіант прямого покарання за наявність подвійного громадянства за таких умов ввести було б зовсім незаконно. «Якщо обрати логіку авторів відповідного закону, тобто покарання за факт приховування, то, звичайно, на кримінальну відповідальність він у жодному випадку не може витягувати, але адміністративна відповідальність є десь на межі прийнятності. Але ще раз кажу, саме на межі, тому що не введено аргументації, чим сам факт приховування подвійного громадянства є суспільно шкідливим, або шкідливим для держави. Ми це розуміємо з політичної точки зору, але потрібна юридична аргументація, якої, на жаль, немає. Тому в даному випадку це є спроба дати скоріше сигнал про те, що, мовляв, подвійне громадянство погане, але якщо ви вже його маєте, ліпше його задекларуйте», – зазначив парламентарій. Водночас, за його словами, виникають питання, як саме громадяни України мають декларувати друге громадянство. Адже в Україні немає форм фіксації подвійного громадянства. «Також виникає питання щодо того, що робити з людиною, яка заявляє про те, що в неї є подвійне громадянство, і як має реагувати на це влада та правоохоронні структури – відповіді теж немає», – додав він. Більше того, довести факт наявності подвійного

громадянства практично неможливо. Ізраїль, Румунія, Угорщина не видають довідок про подвійне громадянство, що робить неможливою дію ухваленого Закону. «Тому Закон діяти не буде», – переконаний депутат. На думку політика, в українському законодавстві також не прописані випадки загроз національній безпеці нашої країни. Це стосується певних серйозних вимог, які може ставити друга країна після надання свого громадянства. Ці вимоги можуть містити зобов'язання щодо співпраці зі своїми спецслужбами громадян, які отримали другий паспорт. Україна оцінює людину, яка співпрацює зі спецслужбами іншої країни, за статтями «Посібництво у шпигунській діяльності», «Передача секретної інформації» тощо. «Але ця людина має такі обов'язки перед спецслужбами іноземної держави і це може бути виписано законом», – додав він.

Правознавці також погоджуються з думкою, що новий закон на практиці виявиться вразливим. Основна мета закону – унеможливити перебування на посадах, пов'язаних з виконанням функцій держави, осіб, які мають іноземне громадянство. Така мета, як стверджують юристи, певною мірою зрозуміла, поза як з точки зору національної безпеки дійсно важко зрозуміти, наскільки добросовісно посадовці виконуватимуть функції державного керування, будучи зв'язаними громадянством іноземної держави. Однак, якщо людина не захоче повідомляти Україну про те, що має друге громадянство, то застосувати до неї штрафні санкції буде практично неможливо через те, що іноземна держава ні в якому випадку не розголошуватиме персональну інформацію про свого громадянина, якщо, звичайно, цей громадянин не є якимось злочинцем. Тому юристи припускають, що повідомлятимуть владу про факт отримання другого громадянства далеко не всі. Адже нові зміни до Закону не забороняють подвійне громадянство, вони лише встановлюють штрафні санкції за приховування інформації про отримання другого паспорта, а також забороняють перебування на посадах, пов'язаних з виконанням функцій держави, осіб, які мають громадянство іноземних держав. «Сьогодні наше законодавство, так само як схвалені парламентом 2 жовтня зміни, не забороняють мати подвійне громадянство. Тут доцільно нагадати, що часто вживаний поборниками подвійного громадянства закріплений у законодавстві принцип “єдиного громадянства” означає, що в Україні не можуть існувати громадянства окремих адміністративно-територіальних одиниць України і те, що якщо громадянин України став громадянином іншої держави, то у правових відносинах з Україною він

визнається лише громадянином України. Хоча дійсно добровільне, підкреслюю, саме добровільне, набуття громадянства іноземної держави може бути підставою для втрати громадянства України», – пояснює доктор юридичних наук, професор Я. Лазур.

Цю думку поділяє голова закарпатського осередку Спільки дипломатів України та доцент кафедри міжнародних відносин Ужгородського національного університету А. Панов. За його словами, нові зміни до Закону України – це крок до того, щоб обмежити коло осіб, які де-факто мають подвійне громадянство. «Нові зміни не заборонять мати другий паспорт, але вони зміцнюють принцип єдиного громадянства. Є кілька точок зору у світі щодо питання подвійного громадянства. Ряд країн його визнають і дозволяють, інші – не визнають, ще інші не лише не визнають, але й забороняють. Кожна країна сама вирішує: визнавати подвійне громадянство чи ні, і які санкції застосовувати до тих людей, які його мають. Я не є прихильником подвійного громадянства, біпатризму, а тим більше того, що сьогодні дехто з працівників державної служби його має. Адже такі держслужбовці є залежними і можуть перебувати в якихось взаємовідносинах з іншою країною. І я підтримую ті зміни у Законі, які передбачають звільнення міліціонера, прокурора чи працівника СБУ з роботи, якщо він має подвійне громадянство», – пояснив правознавець. Недоліком нового закону юрист називає те, що в ньому чітко не зазначено, як діяти тим, хто отримав паспорт іншої країни до моменту введення нових змін. Крім того, невідомо, як держава отримуватиме інформацію про своїх громадян, які стали громадянами інших держав і не захотіли повідомляти про це Україну. За словами юристів, Україна на сьогодні день практично не має відповідних двосторонніх угод з іншими державами про розголошення подібних персональних даних. Іноземні держави можуть відповісти згодою на запити Україні тільки у тому випадку, якщо це стосується громадян, що вчинили злочин, тих, що перебувають у розшуку і т. п.

Про те, що країни, які спростили процедуру оформлення свого громадянства для іноземців їх національного походження, не мають наміру розголошувати інформацію про цих осіб, говорить, зокрема, позиція угорської сторони стосовно прийнятого Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо громадянства». «Угорський уряд зі здивуванням сприйняв інформацію про те, що в Україні мають намір застосовувати грошові санкції щодо тих, хто прийме громадянство іншої держави», – заявила заступник держсекретаря з питань національної політики

Міністерства адміністрації та юстиції Угорщини Ж. Рейпаш, коментуючи ухвалення українським парламентом цього Закону. Визначаючи, що цим Законом Україна, по суті, підсилює положення Конституції про заборону подвійного громадянства в Україні і що законодавство про громадянство є внутрішньою справою країни, Ж. Рейпаш вважає, що застосування санкцій до осіб з подвійним громадянством є «неправомірним і дискримінаційним актом». «Слід виступити проти дискримінації осіб з подвійним громадянством. Якщо під запровадження тепер українські санкції підпадатимуть й угорці, тоді проти цього потрібно і можна результативно виступити», – наголосила Ж. Рейпаш.

Таким чином, тактичні дії щодо запровадження спрощених процедур надання свого громадянства Румунії та Угорщини, а після прийняття змін до Закону «Про громадянство РФ» і Росії, розраховані на стратегічну перспективу і спрямовані на збільшення власних громадян у сусідніх країнах, території яких у різні історичні періоди входили до їх складу, зокрема й України. Така тактика говорить про мотивацію можливого використання таких громад у політичних цілях цих країн. Можна також припустити, що зволікання України з вирішенням цього питання на законодавчому рівні лише ускладнюватиме перспективу його вирішення (*Матеріал підготовлено за інформацією таких джерел: Офіційний портал ВРУ (http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42418); Тиждень.ua (<http://tyzhden.ua/Politics/25552>); Viza.vn (viza.vn.ua <http://viza.vn.ua/gromadyanstvo-ta-emigracia.html>); Під прицілом (<http://p-p.com.ua/articles/25658/>); ЗІК (<http://zik.ua>); NEWSru.ua (<http://www.newsru.ua/ukraine/02feb2012/sitizen.html>); FINANCE.UA (<http://news.finance.ua/ua/~1/2012/08/20/285977>); LB.ua (http://ukr.lb.ua/news/2012/08/29/168024.rainsti_smogut_poluchat_besplatnie.html); Migration-info.org.ua (<http://www.migration-info.org.ua/phps/i.php?go=home§ion=1&s=10>); Новини Закарпаття (<http://transkarpatia.net/actual/10328-zakarpac-bez-problem-mozhut-stati-gromadyanami-polsch.html>; <http://transkarpatia.net/actual/10328-zakarpac-bez-problem-mozhut-stati-gromadyanami-polsch.html>); Польське право (<http://www.wkiw.pl/bonus/2012/03/12/nidstavu-otrimannya-zromadyanstva-na-n/>); Польське радіо (<http://www.polradio.pl/5/198/Artykul/112212,Новий-закон-про-громадянство-або-як-стати-польяком>); Закарпаття онлайн (<http://zakarpatty.net.ua>); Zaxid.net (http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?zakon_pro_shtrafi_za_podviyne_gromadyanstvo_bude_mertvim_nardep&objectId=1267154); Час Закарпаття (<http://chas-z.com.ua/slider/zakarpatski-yuristi-novi-polozhennya-zakonu-pro-gromadyanstvo-vikonati-vazhko>).*

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА

Блог на сайті «Юристы Большого города»

Про автора: Informer

Украина окажется 21-й страной Европы, где дымить нельзя будет практически везде – лишь в собственной квартире, на улице или в специально отведенных местах, если таковые имеются.

...Как разъяснил заведомо контролер над табаком Украинского института стратегических исследований Минздрава К. Красовский, главный удар по курильщикам – введение табу на сигареты, сигары, трубки и даже электронные сигареты и кальян во всех кафе, ресторанах, пабах и других заведениях, где люди едят. Ныне там должны быть выделены столики для курящих (до 50 % площади, оборудованной вытяжной вентиляцией). Что касается запрета на электронные сигареты и кальян, то, по словам автора закона депутата Е. Царькова, запрет обусловлен тем, что закон направлен не против табакокурения, а против курения в принципе.

«За» и «против»

С 16 декабря за пепельницу на столе владельца кафе могут оштрафовать на 1 тыс. грн, а коль там еще и курят – на 10 тыс. Впрочем, если пепельниц нет, но клиенты дымят (конечно, не регулярно и не массово. – Ред.), в заведении имеют право заявить, что они это делают самовольно – тогда милиция или инспектор по вопросам защиты прав потребителей наложит штраф на виновных, а не на владельца ресторана.

Производители сигарет не отрицают, что их продукция вредна для здоровья, но считают, что совершеннолетний и дееспособный потребитель должен, во-первых, об этом знать, во-вторых, иметь право на выбор: курить или не курить. А власть обязана уравнивать в правах некурящих и курящих, например, выделив для них изолированные залы, как это сделано в Польше. «Мы поддерживаем разумные ограничения, но в ресторанах, кафе, на дискотеках у их владельцев должно быть право выбора в отношении разрешения, ограничения или запрета курения», – сказала менеджер крупной табачной компании О. Оленицкая.

...Пока к перечню мест, где запрещено создание кирилоч (напомним: кирилоч с 16 декабря – это вентилируемое помещение с надписями «Место для курения» и «Курение вредит вашему здоровью»), добавлены театры, кинотеатры, библиотеки, территория, а не только

само помещение, как сейчас, больниц, поликлиник, санаториев, детских садов, школ, колледжей и вузов, стадионов, детских и спортивных площадок, остановки-павильончики общественного транспорта. Как и прежде, нельзя курить в парадных, лифтах, подземных переходах.

Курилками можно оборудовать гостиницы, общежития, аэропорты, вокзалы и предприятия всех форм собственности, но они не должны занимать более 10 % общей площади. Но на кафе и рестораны, расположенные в гостиницах, разрешение иметь места для курения не распространяется.

Рестораны: о законе знают не все

Как показал мониторинг «Сегодня», даже в Киеве во многих кафе и ресторанах за месяц до полного запрета курения в обеденных залах о грядущем новшестве либо вовсе не знают, либо «что-то слышали». Что уж говорить о глубинке. Так в ресторане «Рось» в Корсунь-Шевченковском на Черкасчине нам ответили, что если такой закон будет (?! – Авт.), его станут выполнять, но как, уточнить не смогли. Но в известных заведениях столицы уже принимают меры, дабы не разогнать клиентов. Самая популярная – обустройство к зиме открытых террас и балконов, там где они есть, и создание новых возле входа в ресторан.

В то же время ресторатор А. Сазонова (рестораны «Рио-Рита», «Стара фортеця») опасается непонимания и конфликтов со стороны посетителей: «Как раз начнутся новогодние корпоративы, очень сложно будет убедить гостей выйти курить на холод, не выводить же их силой». По мнению А. Сазоновой, закон непонятен – многие ее коллеги полагают, что рестораны и кафе имеют право выделить 10 % помещения для курящих посетителей, оформив как отдельный зал. И несправедлив: например, офисные работники имеют право на теплую курилку в помещении, а официанты и повара почему-то нет, их гонят дымить на улицу.

По словам гендиректора компании «Ресторанный консалтинг» О. Насоновой, большинство рестораторов ожидают, когда закон вступит в силу, и собираются действовать по обстановке. Самый простой и дешевый способ – просить клиентов покурить на улице, но многие надеются, что с контролерами (прежде всего со специалистами инспекции по вопросам защиты прав потребителей, которые имеют право проверять и штрафовать) удастся «договориться» – читай откупиться за мзду.

«Брендовые рестораны планируют запретить курение в залах, но организовать места для курения перед входом. Уже ноябрь, однако

навесы на многих летних площадках стоят, их утепляют пленкой, зимой устанавливают нагреватели, превратив во всесезонные, хотя это не лучшим образом скажется на здоровье клиентов, – говорит О. Насонова. – Другой путь – открытие вип-залов для курящих, куда попадут только постоянные клиенты по именной магнитной карточке-пропуску. Проверяющий туда не войдет и доказать ничего не сможет. Правда, многие опасаются общественных организаций, борющихся с курением».

Больше всего, по мнению О. Насоновой, пострадают от проверяющих демократичные заведения в крупных городах, где курили всегда: ночные клубы, пабы, рестораны быстрого питания, там уследить, чтобы клиенты не курили, очень сложно. В небольших населенных пунктах как дымили в «кабаках», так и будут. Там проверок не страшатся, ведь все друг друга знают, а слишком ретивым контролерам может и на орехи перепасть.

Сами контролеры обещают: и проверят, и оштрафуют. В пресс-службе Инспекции по делам защиты прав потребителей «Сегодня» ответили, что за месяц подготовят инструкцию для сотрудников, как действовать, проверки начнутся уже 16 декабря. Защитники потребителей обещают, что кафе и ресторанами они не ограничатся. Если будут жалобы, что курят в неположенных местах в школах и больницах, – нагрянут и туда. А вот милиция приедет только по вызову, специально заходить в помещения ресторанов-кафе-баров и смотреть, не курят ли там, у них полномочий нет, разъяснил нам начальник управления по связям с общественностью МВД В. Полищук. Но за курение в других запрещенных местах – подземные переходы, остановки общественного транспорта, вокзалы – милиция штрафовать будет, как и прежде.

Власть и вузы без дыма

Сейчас в Верховной Раде и Кабмине есть курилки в самом здании, в туалетах курить запрещено. Как сообщили нам в пресс-службах главных госучреждений страны, их, скорее всего, уберут. В мае, когда принимался закон, собирались оборудовать места для курения во внутреннем дворике, но пока вопрос не решен, возможно, придется депутатам и сотрудникам дымить на пороге зданий. Нардеп Ю. Стець, курильщик с многолетним стажем, все же уверен, что место, где можно вдохнуть никотина, не закроют, но пускать туда посторонних (например, журналистов, дабы не писали, что в Верховной Раде не соблюдают закон. – Ред.) не станут. Кроме того, нардепы продолжают

курить в своих кабинетах. А вот его коллега В. Грицак с сигаретой не дружит и считает, что в парламенте не должно быть никаких курилок: «Раз приняли закон – должны подавать пример его соблюдения. Мне лично неприятно, что по коридорам оттуда несет дымом. Кроме того, в Раде много некурящих женщин, надо их уважать».

А вот в Администрации Президента курилок точно не будет, сообщил нам начальник Главуправления по обеспечению доступа к публичной информации АП Д. Иванеско. Он напомнил, что и президент, и глава АП, и большинство коллектива – некурящие, поэтому людей с сигаретой там не жалуют. По словам Д. Иванеско, если раньше даже некоторые депутаты могли позволить себе курить в коридоре АП, то уже полгода такого нет, все идут в две курилки на территории – возле управделами и отделения пожарной охраны. Но через месяц их закроют, и придется желающим покурить идти «за ворота», утверждает Д. Иванеско.

Будут бороться с курящими и в вузах, колледжах, школах, обещают в Минобразования. Так проректор Киевского нацуниверситета имени Шевченко В. Бугров сообщил нам, что сейчас у них можно курить только на улице возле учебных корпусов, за этим следят дежурные сотрудники администрации, из туалетов всех гоняют на улицу. «Как только введут закон, будем отправлять курильщиков “за забор”», – уверяет В. Бугров (*С 16 декабря в Украине начинают действовать новые, более жесткие меры по борьбе с курением // Юристы Большого Города* (<http://www.yurist.kharkov.ua/blogs/blog-dlja-vseh/ukraina-bez-sigaret-kakie-lazeiki-mogut-naiti-kurilshiki.html>). – 2012. – 20.11).

Блог на сайті Кореспондент.net

Про автора: О. Бригинець, журналіст

На території «Київської фортеці» хочуть побудувати транспортну розв'язку. Відповідно до протокольного доручення Прем'єр-міністра М. Азарова та розпорядження КМДА «Київська фортеця» має надати для реконструкції транспортної розв'язки близько 1 га землі.

Про це в Комісію Київради з питань культури та туризму повідомив колектив Історико-архітектурної пам'ятки-музею «Київська фортеця».

До колективу музею надійшло звернення КП «Дирекція шляхо-транспортних споруд м. Києва» з проханням надати згоду на відведення частини земельної ділянки, що належить музею, для

реконструкції транспортного вузла на правобережних підходах до Південного мосту зі з'їздами з вул. Саперно-Слобідської на Столичне шосе. Будівництво проходить біля підніжжя Лисої гори (там пам'ятка військово-оборонної архітектури Лисогірський форт), частину якої «зріжуть» заради встановлення підпори. Комунальне підприємство мотивує своє клопотання щодо надання земельної ділянки відсутністю альтернативної землі для реконструкції транспортного вузла.

Безумовно, ця розв'язка є однією з найбезглуздіших, найзаплутаніших і найнезручніших у світі і вимагає кардинальної реконструкції, оскільки будувалася без усвідомлення архітекторами, що саме і коли тут побудують. Але на мій погляд, патріоту та освіченій людині не спало б на думку проектувати розв'язку так, щоб заради її зведення треба було жертвувати частиною заповідної землі. На жаль, для нинішньої влади ця територія є всього невеликим шматком землі, яку можна забудувати. Музейники ж та експерти сивіють від таких звісток влади.

Я направив звернення до в. о. прем'єр-міністра М. Азарова, у якому вимагаю відмовитися від ідеї використання землі «Київської фортеці» для реконструкції транспортного вузла на правобережних підходах до Південного мосту.

Зазвичай будівництво таких транспортних розв'язок руйнувало історичне середовище міста: будівництво мосту Кірпи, коли, за словами церковників, під загрозою сповзання зі схилу опинилася одна з церков Видубицького монастиря. Нещодавно через будівництво транспортної розв'язки на Поштовій площі під загрозою опинився Поштовий будинок і музейні експонати, які є в ньому. Крім того, на тій же площі були демонтовані пам'ятники загиблим морякам Дніпровської флотилії та «Першому київському трамваю». Тепер загроза нависла над музеєм «Київська фортеця».

Колектив музею стурбований планами влади не безпідставно, адже якщо врахувати те, як нинішня влада будує транспортні об'єкти, то стає страшно. Там, де влада обіцяє грандіозний новий об'єкт, під загрозою знищення опиняються безліч існуючих історичних і культурних об'єктів.

Земельна ділянка за адресою: вул. Саперна-Слобідська, 78 надана у постійне користування музею «Київська фортеця». Територія зазначеної земельної ділянки має заповідний статус і на неї поширюється Закон України «Про охорону культурної спадщини». За словами экс-

пертів і музейників, навіть мінімальне втручання в природні ландшафти пам'ятки негативно позначаються на стані її збереження (*Київську фортецю хочуть забудувати транспортною розв'язкою // Корреспондент.net* (<http://blogs.korrespondent.net/celebrities/blog/14k/a86068>). – 2012. – 3.12).

Блог на сайті «Про город»

Про автора: К. Пастеров, адміністратор

В. Янукович, подписав 29 ноября «едаповский» закон о биометрических паспортах, отдал тысячам чиновникам по меньшей мере полмиллиарда на ежегодный распил.

Сразу отметим – ни единого слова про ЕДАПС. И не о скандальных биометрических паспортах и деньгах, которые получит ЕДАПС на этой монополии.

Речь пойдет о трех коротеньких предложениях, которые депутаты записали в заключительные положения Закона «О Едином государственном демографическом реестре».

Эти три предложения забирают из бюджета, по меньшей мере, 540 млн грн в год и отдают их чиновникам для распила. Именно такая сумма была прописана в бюджете-2012.

Официально эти поправки звучат так: в Бюджетном кодексе Украины в ч. 1 ст. 2 п. 15 после слов «как плата за предоставление услуг» дополнить словами «включая плату за предоставление административных услуг»; в п. 23 слова «плату за предоставление административных услуг» исключить; б) абзац 3 ч. 4 ст. 13 после слов «поступление от платы за услуги» дополнить словами «включая плату за предоставление административных услуг».

Человеческим языком это означает следующее: деньги, которые госучреждения получают в виде платы от граждан и предприятий за административные услуги, определить собственными деньгами этих госучреждений и больше не считать их доходами государственного бюджета. Точка.

А менее чем год назад глава Госслужбы по дерегуляции и развитию предпринимательства М. Бродский в интервью «Зеркалу недели» гордился тем, что впервые за годы независимости эти деньги удастся сделать бюджетными.

«Много лет наше государство вело войну с административными услугами. Верней, с той коррупционной схемой, когда государственное министерство или ведомство создает предприятие, которое предоставляет госуслуги, плата за которые поступает на счет этого предприятия, а не в бюджет. И тратит госпредприятие деньги без бюджетного контроля, как ему захочется. Так у нас происходит, например, с паспортами, с голограммами ЕДАПСа. Это основная коррупционная схема в государстве. Любые разрешения и справки чиновники предпочитают выдавать через госпредприятия, которые берут с людей огромные деньги за то, что государство должно выдавать по закону!», – говорил М. Бродский, не жалея хороших слов для президента В. Януковича: «Все деньги госпредприятий должны прямо идти в бюджет, а счета госпредприятий должны быть не в коммерческих банках, а исключительно в Госказначействе. Думаю, это истинное достижение команды В. Януковича, которое принесет большую пользу стране».

Теперь, когда Янукович лично подписал закон, который напрочь нивелирует благие намерения, имеем голый факт. Деньги за админуслуги останутся чиновникам на местах, которые не вынуждены сдавать их в государственную казну. А смогут тратить их на свое – почти не регламентированное законом – усмотрение.

Добавьте к этому еще и то, что все эти госпредприятия в этом году исключили из закона про госзакупки – и улучшение для чиновников наберет приятных черт.

Хочешь купить «мерседес» для «улучшения условий работы»? Никаких проблем. Приобрести консалтинговые услуги за миллион для улучшения своего понимания, как с деревьев опадает листва, – добро пожаловать. Премия любовнице, которая не покладая рук сверхурочно трудится секретаршей? Это – вообще святое.

А обычному потребителю админуслуг только и остается это все оплачивать. То ли в виде заоблачной платы за паспорта ЕДАПСа, или за справки СЭС, или платы за водительские удостоверения, или что-то там в ЖЭКе, или еще в какой-то конторе, которая выдает какие-то справки за деньги, не имея никаких на то полномочий.

Итак приведем напоследок золотые слова М. Бродского из того же интервью, которое вышло в мир 2 января этого года:

«Только вдумайтесь – согласно материалам ревизии Кабмина установлено, что в Украине действуют 53 тыс. регуляторных актов, выданных органами власти всех уровней. Из них полностью отвечают

законодательству Украины... 18! ВОСЕМНАДЦАТЬ! Это основа коррупции, которая работает при любой власти и при любом режиме!» – говорил М. Бродский.

«И я уверен, в государстве есть воля, чтобы эту систему ликвидировать. Президент внес в парламент закон об административных услугах, где скромно прописано одну маленькую строку: все деньги за административные услуги – в бюджет. Закон должны постановить на следующей сессии. Думаю, он приобретет силу с 1 июня 2012 г. Поверьте – дальше эти административные услуги мы “зачистим” только так! (щелкает пальцами)», – обещал М. Бродский (*Биометрический паспорт как еще одна кормушка для чиновников // Про город (<http://progorod.info/story/73563#.UMA8nHcriIo>).* – 2012. – 3.12).

Блог на сайті From-ua.com

Про автора: Г. Балашов, бізнес-філософ, письменник, політичний психолог

Всё – государственная коррупция, поэтому мы на 144 месте в мире из 176 стран по её уровню. Любая государственная программа, любая государственная помощь, любое государственное вмешательство в экономику, любая государственная служба являются коррупционными по своей сути. Государство прекратилось в огромного коррупционера. Даже не имеет смысла называть фамилии, достаточно посмотреть на состав Национального антикоррупционного комитета Украины – все они, в той или иной мере, являются коррупционерами. Есть много определений функций государства, одно из особенностей Украины и основных функций государства является прикрытие собственных коррупционных схем. Практически все чиновники высшего ранга не живут на зарплату – это коррупция. Ближайшее окружение, секретари, помощники получают дополнительную зарплату от своих боссов – это коррупция. Выделение государственных средств на какую-нибудь стройку, поддержку какой-нибудь программы – это коррупция. СМИ в запой обсуждают, как арестовали или посадили очередного чиновника, как неправильно выделены деньги, требуют справедливости, наказания виновных, с упоением обсуждают траты чинов, забывая о том, что сама суть государства Украины – это коррупция.

У президентов и премьер-министров Украины по закону, начиная от Л. Кравчука и заканчивая В. Януковичем, нет иных источников доходов, кроме «лекций», «заработной платы», «премий» и

прочей мелкой лабуды. Но разве кто-то сомневается, что Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Ющенко, В. Янукович не живут на эти жалкие крохи? Само получение должностей – это коррупция. Можно создать ещё много комитетов по борьбе со взяточничеством, включить туда самых главных лиц страны – людей не понаслышке знающих о коррупции из своих кабинетов и ведомств, и ждать от них продуктивной работы, но это не приводило и не приведёт ни к какому результату. Всё украинское общество пронизано этой самой коррупцией.

Можно определить два крупных класса – это казнокрады и гусекрады. Но проблема заключается даже не в том, что практически все государственные чиновники являются коррупционерами, а в том, что люди продолжают верить в государство и государственность. Верят и в господдержку сельского хозяйства, и в господдержку промышленности, и ещё во много-много государственного, которое по своей сути являлось, является и всегда будет являться коррупцией.

Мы привыкли говорить о коррупции депутатов, Администрации Президента, Кабмина, о продажности судей, прокуратуры и милиции, но не меньше коррупции в больницах, много её в школах и вузах, в оставшихся научно-исследовательских институтах и академиях наук. Сама Академия наук Украины превратилась в патриархальную группу «решал», сдающую свои помещения в аренду. Госпредприятия все пронизаны коррупцией. ЖЕКи пронизаны коррупцией. Строительство доступного социального жилья по госпрограмме – чистейшая коррупция для застройщиков. Поддержка отечественного автомобилестроения – та же коррупция. Солнечная энергетика – коррупция, атомная – коррупция. Последняя новация Нацбанка с обложением налогом обмена валюты – это та же коррупция. Украина–государство–коррупционер, берущая мзду своих граждан. Коррупция всегда организуется с благими намерениями, но от этого её не становится меньше. Страна воров и казнокрадов. От маленького человечка, который тянет со своего предприятия какую-нибудь гайку, мыло или коробку конфет, заканчивая антикоррупционным комитетом, возглавляемым Президентом и состоящим из одних коррупционеров.

Вы думаете, чтобы объявить всю верхушку власти коррупционерами, мне необходимы факты и юридические доказательства? Нет, потому что это общеизвестный факт. Это наше состояние общества. И огромное количество людей, работающих в этих ведомствах, начальников, мэров, глав областных администраций, министров, их

замов и «помов», в госбанках и других госучреждениях, прекрасно осведомлены о взяточничестве.

Но дело в том, что в создавшейся системе взаимоотношений без коррупции эта страна функционировать не будет. Только благодаря небольшой взятке, подкупу, откату, включению в состав учредителей, покупке должности Украина сегодня ещё как-то жива. Ну разве работали бы в Кабмине, в Администрации Президента, в Нацбанке высококлассные специалисты с такими мизерными официальными зарплатами? Разве могли бы вы получить справку БТИ, если вам срочно нужно продать недвижимость, без взятки? Разве можете что-нибудь узаконить без мзды? Коррупция – это то, на чём сегодня держится государство Украина. Признайте, вы все коррупционеры, а если нет, то вы очень бедный человек и у вас ничего нет. Кому больше надо, тот больше коррупционер.

Государство-коррупционер может просуществовать долго. В ближайшее время будет посажено ещё несколько коррупционеров, закроется ещё несколько коррупционных дел, вхолостую позаседают сами коррупционеры, обсуждая антикоррупционные меры. Глава правительства сделает громкие антикоррупционные заявления, Президент укажет на глав врага Украины – коррупцию, Генпрокурор соберёт весь состав прокуратуры и объявит новый поход на коррупцию, а большая и маленькая коррупция, уютно разместившись на территории Украины, останется главным связующим звеном экономики. И причина не в плохих людях, не в отравленных Чернобылем территориях и даже не в советском наследии, причина в том, что государство занимается экономикой. Только когда государство уйдёт из экономики, когда выражение «государственный бесплатный» исчезнут из обихода, мы даже не заметим, как исчезнет и коррупция, потому что она будет бессмысленна. Бессмысленно давать взятку за то, что разрешено, тем более, когда ты сам принимаешь решение. Никто не будет давать взятку за платное образование, никто не будет совать взятку в халат врачу за платное лечение. Никогда чиновники не будут платить зарплаты в конвертах, если она у них будет по-настоящему высокая. Нам нужно уничтожить государство-коррупционер, а чтобы это сделать, надо прекратить быть нищими, отменить налоги, открыть границы и становиться самым большим безналоговым государством в мире, без пошлин, акцизов и госпрограмм (*Государство-коррупционер // From-ua.com (<http://balashov.from-ua.com/view/3462>). – 2012. – 5.12).*

Блог на сайті «Свежие новости сегодня, последние мировые новости»

В Украине 1 декабря вступил в силу закон № 5288-VI, согласно которому сокращаются полномочия органов прокуратуры. Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины по вопросам усовершенствования деятельности прокуратуры» был подписан Президентом Украины 21 сентября 2012 г. «Закон лишает прокуратуру права вносить предписания и протесты, принятие которых требовало от физических и юридических лиц безусловного и безотлагательного выполнения требований прокурора. После вступления в силу положений этого акта остановка предпринимательской деятельности по инициативе прокурора может быть осуществлена только по решению суда. Такая процедура позволит внедрить соревновательный судебный порядок в отношениях между прокурором и субъектом предпринимательской деятельности. Предложенный подход будет иметь положительные экономические последствия, поскольку будет уменьшать влияние органов на ведение хозяйственной деятельности», – сказал советник Президента – руководитель Главного управления по вопросам судоустройства АПУ А. Портнов. Он также отметил, что нормы этого закона требуют, чтобы полномочия прокурора по выявлению нарушений закона осуществлялись исключительно после принятия мотивированного постановления, с четким указанием оснований для их осуществления *(Закон об ограничении полномочий прокуратуры вступил в силу // Свежие новости сегодня, последние мировые новости (<http://shop-tyr.ru/43/25542213.htm>). – 2012. – 6.12).*

Блог на сайті «Журнал Житомира»

Про автора: Мариан, адвокат

***Про гарантії держави щодо виконання судових рішень
Суть, історія та деяка статистика проблеми.***

Так сталося, що дуже привабливим місцем роботи в Україні є Верховна Рада, але щоб туди потрапити, окрім продажу душі, а іноді й тіла (згадали депутата з вилами), треба виграти вибори, це така бізнес-гра, раз у чотири роки, коли майбутні депутати імітують звичайних людей та обіцяють «золоті гори» електорату. Звісно обіцянки можна не вико-

нувати після потрапляння в «райські хащі», проте бажання багатьох інших «ніщешанців» дорватися до «корита» створюють певне конкурентне середовище. Тому, новообраному депутату, у перервах між пляжами Гавайїв та ліжком коханки-моделі або/та коханця, потрібно продовжувати імітувати турботу про виборця, адже кінець одних виборів – це початок інших. Для цього депутати приймають купу законів про роздачу населенню «пряників» у вигляді різних пільг, виплат та пенсій. Проте, за іронією долі, точніше за законами діалектики, джерело усіх цих «пряників» одне єдине – Державний бюджет України, тобто те саме «корито», до якого усі прагнуть, от і виникає когнітивний дисонанс у «депутатському несвідомому»: з одного боку, з «корита» треба кинути пару «пряників» населенню, а з іншого треба собі щось потягнути: закупити у себе ж медикаменти для лікарень, отримати дотацію на вирощування корів та свиней, виробництво сонячних батарей, вічних двигунів, дослідження панацеї тощо. Звісно, що в такій ситуації вибір є очевидним – урізати соціальні видатки та роздати гроші дружнім бізнес-структурам, це називається бюджет розвитку, думаю, зрозуміло, про чий розвиток іде мова. А щоб якось обійти непотрібні запитання народу, який чекає обіцяних «пряників», невеликою строчкою в бюджетному законі, обранці переводять «стрілки» на Кабінет Міністрів України, мовляв: «Обіцяних грошей немає, тому ідіть на..., точніше до – до КМУ, скільки він визначить стільки вам і дадуть «пряників».

І почалися судові тяжби народу з державою, і не було їм кінця. Оскільки реально в Україні виконується одне з 10 судових рішень, ці процеси ніхто особливо не контролював, тому кількість боргових розписок держави у вигляді тих самих судових рішень зростає в геометричній прогресії, а найбільш «просунуті» громадяни, почали писати у Європейський суд з прав людини, і більше того почали свої «пряники» відбирати вже напряму з «корита», та ще й у кратному розмірі, у Європі ж ціни на справедливість у євро. Європа також почала погрожувати «еліті», тому що не може зрозуміти, як можна рішення суду, де боржником є держава, цією ж самою державою не виконувати?

Ось тоді обранці і відчули стійкий «сморід керосину»: дірка в «кориті» – росте, а Європа, де усі статки та зареєстровані бізнеси – погрожує, не приведи Господи, же зроблять, як з тим Муаммаром, от і вирішили обранці прийняти Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (далі – Закон про гарантії). Звісно,

що усі прийняті судами рішення ніхто не збирався виконувати, це просто вже і неможливо зробити, бо грошей по них «накапало» на декілька бюджетів, тому через мудруваті словесні конструкції проекту даного Закону виходило, що виконуватися будуть лише рішення, прийняті після прийняття Закону, але цього здалося мало, і обранці вирішили взяти – і всі «пряники», під шумок, узагалі скасувати.

Не розраховували обранці зусиль, адже люди не дурні, – хто захоче віддати «пряник», зароблений власною кров'ю та здоров'ям під Кандагаром або в нетрях розвалені атомної станції? І це при тому, що «пряники» професійних «протертателів штанів», у житті яких найбільша небезпека – пальця врізати папером А4, ніхто відбирати не збирався. Завершилося все штурмом тих самих, хто був під Кандагаром та в атомному пеклі, зламаним парканом та дверям Верховної Ради, забрудненим спіднім деяких обранців, а найголовніше – неухваленням ганебного Закону.

Проблема не вирішилась, проблема відклалась, вилучивши одіозні положення про відбір «пряників» та невиконання попередніх судових рішень, Закон про гарантії, таки прийняли 05.06.12. У цей день також прийняли ще один цікавий закон, але то вже інше історія, тому особливої уваги, факт прийняття Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» не привернув.

Що ж ми маємо на сьогодні? Мовою цифр, по Житомирській області близько 100 тис. судових рішень на суму 2 млрд грн, з них ті, що перебували у виконавчій службі, близько – 50 тис., відповідно на 1 млрд грн, реальна ж цифра є більшою, тому що велика частина рішень, ще перебуває в судах, є старі рішення про стягнення одноразової допомоги, є рішення зобов'язального характеру тощо. Але навіть наведені цифри дають уявлення про не дитячий розмір проблеми.

З економічної точки зору, ці рішення є облігаціями внутрішньої державної позики, тому досить смішно, коли М. Азаров доповідає про державні борги, адже вказані мільярдні суми боргу, просто «не показуються». Зрозуміло, як потім рахують інші макроекономічні показники, і чому в країні така ж*па, тобто складна соціально-економічна ситуація, а на паперах все «окей».

Проте на відміну від облігацій, погашення заборгованості по судовим рішенням залежало, до прийняття Закону, від юридичної активності держателів даних «цінних паперів», зміст якої зводився до: 1) примушення судовими та адміністративними методами, або підкупу банальними хабарами, – органів державної виконавчої служби, державної казначейської служби, боржників – управлінь соціального захисту

населення, органів Пенсійного фонду, до виконання цих рішень, і це давало певні результати. Наприклад, у цьому році 500 громадян отримали 5 млн. гривень по зазначеним рішенням; 2) звернення до Європейського суду з прав людини, дуже цікавий і досить вигідний шлях, оскільки збільшує присуджену суму в 5–10 разів, але вимагає терпіння.

З прийняттям Закону про гарантії, правила змінились. Скоріше за все, що Європейський суд з прав людини перестане приймати заяви щодо невиконання такої категорії рішень, тобто другий метод втратить актуальність, щодо першого методу – він актуальності не втратить, але основним суб'єктом впливу на процес стане Державне казначейство України, замість Державної виконавчої служби України.

Нові правила.

Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», набирає чинності з 01.01.2013 р., тобто після «кінця світу». Аналіз проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», показує, що мораторіїв на введення в дію вказаного Закону не передбачено, навіть більше, у видатки бюджету закладено суму в 153.921.600 грн (КПК 3504040, КФК 0133, додаток № 3).

Які ж нові правила Закону про гарантії?

По-перше, сфера дії, Закон поширюється на три групи судових рішень, боржниками, за якими є:

- 1) органи держави, наприклад – Управління праці та соціального захисту населення Лугинської районної державної адміністрації;
- 2) державні підприємства, установи, організації, наприклад Державне підприємство «Житомирський лікєро-горілчаний завод»;
- 3) юридичні особи, примусова реалізація майна яких забороняється відповідно до законодавства, наприклад ПАТ «Житомригаз», який входить до підприємств паливно-енергетичного комплексу і майно яких не можна розпродувати.

По-друге, Закон покладає обов'язок виконання судових рішень на дві групи органів влади:

- 1) Державну казначейську службу України, якщо боржники – органи держави;
- 2) Державну виконавчу службу України, якщо боржники – державні підприємства, установи, організації + юридичні особи.

По-третє, Закон визначає порядок звернення стягувачів до Державної казначейської служби України:

- 1) подати до Державної казначейської служби України – заяву про виконання рішення суду + документи та відомості, необхідні для

перерахування коштів, згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- 2) чекати три місяці на перерахування коштів;
- 3) після закінчення трьох місяців, нараховується 3 % на суму заборгованості;
- 4) чекати до повного погашення боргу.

Тут, слід зазначити, що на даний час (06.12.12) ніякої постанови КМУ не прийнято, а тому перелік документів, які повинні подавати стягувачі – нікому не відомий, але на сьогодні існує Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 845 від 03.08.2011 р., який регулює процедуру стягнення коштів з державного бюджету, і п. 7 даного Порядку наведено перелік документів, який подається стягувачами зараз:

1) заява про виконання такого рішення із зазначенням реквізитів банківського рахунка, на який перераховуватимуться кошти, якщо дані реквізити не зазначені у виконавчому документі, або даних про перерахування коштів у готівковій формі через банки або підприємства поштового зв'язку, якщо зазначений рахунок відсутній;

- 2) оригінал виконавчого документа;
- 3) судові рішення про стягнення коштів (у разі наявності);
- 4) інші документи, які містять відомості, що сприятимуть виконанню рішення про стягнення коштів (платіжні доручення, квитанції про перерахування коштів до відповідного бюджету, довідки та листи органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, або органів місцевого самоврядування, рішення органів досудового розслідування та прокуратури тощо) – можуть додаватись.

Не буду розповідати, що таке прогалина в законі, скажу єдине, що потрібно використати зазначений перелік, до прийняття відповідної Постанови КМУ.

По-четверте, Закон встановлює джерела погашення боргу:

1) за рахунок – відповідних бюджетних призначень, шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, наприклад Коростишівська районна державна адміністрація винна вам зарплату, кошти будуть списуватися за КЕКВ 1110 в межах кошторису цієї установи;

2) у разі відсутності коштів за п. 1 – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду, це ті – 153 млн, які зазначені вище.

По-п'яте, Закон, покладаючи обов'язок виконання судових рішень, за якими боржниками є державні підприємства, установи, організації + юридичні особи, підтвердив шести місячний термін виконання, який визначений Законом України «Про виконавче провадження», але у разі встановлення факту: відсутності майна у боржника або у разі відмови стягувача одержати майно боржника в рахунок погашення боргу, до закінчення шестимісячного строку, обов'язок погашення боргу покладається на Держказначейство, яке протягом трьох місяців зобов'язано погасити такі борги.

По-шосте, Закон цікаво врегулював питання виконання зобов'язальних рішень, адже після певних судових реформ та відповідних доручень, адміністративні суди, приблизно з 2009 р., почали активно приймати зобов'язальні рішення, замість рішень про стягнення коштів. Так от, такі рішення теж можливо «перетворити» на стягнення, і виконати, у порядку визначеному вище, з цією метою державний виконавець зобов'язаний звернутись до суду із заявою про зміну способу і порядку виконання рішення, після закінчення двомісячного строку.

І, нарешті, по-сьоме, Закон дуже «сирий», суперечний, який фактично ставить виконання рішень проти держави в залежність, від бажання депутатів включити ту чи іншу суму коштів у бюджет, і водночас із тим, унеможливорює звернення до Європейського суду з прав людини, хоча можливо практика складеться по-іншому.

Існує крилатий латинізм *Prior tempore, potior jure*, що означає: «Перший у часі, сильніший у праві», і в цій ситуації він дуже доречний, оскільки коштів мало – 153 млн для України це «крапля в морі», і тому, на мій погляд, хто перший, належним чином звернеться до Державного казначейства України, той першим і одержить гроші. І хоча Законом про гарантії не передбачено календарної черговості, пунктом 3 Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ, визначено: «Рішення про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів виконуються на підставі виконавчих документів виключно органами Казначейства з попереднім інформуванням Мінфіну та у порядку черговості надходження виконавчих документів». Оскільки іншого порядку виконання даних рішень не існує, будуть застосовуватись норми вказаного Порядку, і навіть при прийнятті нового порядку організувати виконання такої маси судових рішень можливо лише за критерієм календарного надходження.

Що конкретно зробити?

1) Знайти свій виконавчий документ, він може бути у державній виконавчій службі, у казначействі, у вас в шухляді, під подушкою і т. д., але треба його знайти.

2) Перевірити строк пред'явлення виконавчого документа до виконання, якщо він сплив, бігом до суду та поновлюйте, звісно якщо це можливо, час перебування виконавчого документа у виконавчій службі, перериває строк пред'явлення, але це повинно бути підтверджено відповідною довідкою органу виконавчої служби.

3) Знайти судове рішення, не плутати з виконавчим документом, якщо немає піти в суд і отримати копію, це коштує пару гривень.

4) Взяти в банку, де відкрита платіжна картка, довідку про реквізити рахунку для зарахування коштів, немає – відкрийте рахунок, рекомендую: в державному банку, в іншому випадку, будете отримувати по пошті, голубами.

5) Підготувати інші документи:

– по виконавчим документам, виданим до 01.01.12, якщо строк пред'явлення не сплив, – довідка з виконавчої служби про час перебування на виконанні виконавчого документа, оскільки потрібно чітко підтвердити, що ви не пропустили строк пред'явлення, який становить один рік і переривається лише на час виконання рішення (час перебування у виконавчій службі);

– по виконавчим документам, виданим до 01.01.12, якщо строк пред'явлення сплив – судове рішення про поновлення строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання;

– копію паспорта;

– копію ідентифікаційного номеру.

6) Написати заяву про виконання рішення суду до Державної казначейської служби України, адреса: 01601, м. Київ, вул. Бастіонна, 6, до заяви прикласти зібрані документи, нагадую:

– оригінал виконавчого документа;

– копія судового рішення;

– довідка з банку про реквізити рахунку;

– копія паспорта;

– копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номеру;

– довідку з державної виконавчої служби про час перебування виконавчого документа на виконанні з підписом та гербовою печаткою (по виконавчим документам, виданим до 01.01.12, якщо строк пред'явлення не сплив);

– судові рішення про поновлення строку на пред'явлення виконавчого документа до виконання (по виконавчим документам, виданим до 01.01.12, якщо строк пред'явлення сплив).

Зробити собі копії усіх цих документів.

7) Заяву про виконання рішення, разом із додатками, відправити листом з описом вкладення та повідомленням про вручення, на адресу до Державної казначейської служби України, адреса: 01601, м. Київ, вул. Бастіонна, 6. Отриманий на пошті чек зберігати разом із копіями відправлених документів, в сухому і темному місці. Увага! Перед відправлення листа необхідно перевірити, чи депутати не ввели мораторій (відклали набрання чинності) Законом, чи взагалі його скасували, веб-адреса: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>. «Штурм» Державної казначейської служби України, можна починати десь з 27–28 грудня, не раніше, щоб лист надійшов після 01.01.13, також не забуваємо про першість у часі.

Коментарии:

Винсент Vega Pulp_Fiction (06 Декабрь 2012 20:35:45)

Примусове виконання судових рішень покладено на органи ДВС України. Так вот эти органы ДВС показывают статистику в основном на бумаге. В реалиях, судебные решения исполняют им не под силу. Единственное, что им под силу это штрафовать за невыполнение решения суда. Система вообще не работает. идет постоянная формальная отписка. Кстати, у нас в Житомире в своё время начальником «підрозділу примусового виконання рішень ВДВС ГУЮ в Житомирській області» был некий Романишин М.М.

Мариан Романишин Мариан (06 Декабрь 2012 20:43:33)

Романишин М. М. – это я, касательно статистики, все верно, исполняется около 10 % решений, остальное перекладывание бумаг.

Винсент Vega Pulp_Fiction (06 Декабрь 2012 20:50:44)

Благодарю за искренность. Удачи вам во всех ваших начинаниях!

Мариан Романишин Мариан (06 Декабрь 2012 20:52:04)

Спасибо.

Искандер Искандер (06 Декабрь 2012 21:36:22)

Дякую за інформативний матеріал.

Питання: а Законом обумовлено термін прийняття постанови КМУ про перелік документів, які повинні подавати стягувачі?

Мариан Романишин Мариан (06 Декабрь 2012 22:02:11)

Нет, такой нормы нет, Закон принимался со слов спикера по стенограмме, поэтому вместе с одиозными нормами вырезали и нормальные, в изначальном проекте был п. 5 Переходных положений, который обязывал КМУ

привести в соответствие его нормативно-правовые акты в 3-х месячный срок с вступления в силу Закона, но эту норму тоже вырезали (*Журнал Житомира* (<http://zhzh.info/blog/2012-12-06-6745>). – 2012. – 6.12).

Блог на сайті Горловская правда

Принятый закон о референдуме успел перессориться не только народных депутатов Верховной Рады шестого созыва, но и вызвал критику Венецианской комиссии. Как говорится в сюжете ТСН, социологи уверяют, что общественным сознанием и ответами людей на те или иные вопросы на референдуме можно с легкостью манипулировать.

В частности, закладываются определенные выжидательные вещи, которые подталкиваются самим вопросом. Несколько иного мнения придерживаются авторы закона. Они уверяют, что народу предоставили право без контроля власти принимать важные решения. Однако, согласно закону, все комиссии на референдуме будут созданы местными властями, без всяких наблюдателей от партий или организаций. Автор закона Д. Шпенев заявил, что, если определенные вопросы блокируются политиками, народ может инициировать любой вопрос и вынести его на голосование.

В свою очередь министр юстиции Украины А. Лавринович убеждает, что принятием закона о референдуме страна сделала серьезный шаг на пути защиты демократии. «Это не механизм параллельного создания законов, поскольку никто из властей не сможет обходить парламент в создании законов. Президент не имеет права выносить законы на референдум», – отметил он. Более того, решать, соответствуют ли Конституции вопросы референдума, будет не Конституционный Суд, а Центральная избирательная комиссия. Журналистам закон оставляет одно право – пропагандировать референдум.

Против закона о референдуме выступают не только оппозиционеры, но и Главное юридическое управление самой Верховной Рады. В частности, на сайте парламента появилось сообщение, что «законопроект не в полной мере отвечает Конституции Украины. Он также предусматривает такую систему проведения всеукраинского референдума, в которой органы государственной власти и их должностные лица смогут непосредственно влиять на его конечный результат». Кроме того, в минувшую пятницу разразился скандал в Конституционной Ассамблее при Президенте Украины.

Ряд ее членов пытались провести резкое решение по референдуму. На этом заседании присутствовал и представитель Венецианской комиссии, которая тоже обеспокоена таким законом. Оказывается этот закон был написан два года назад. Критику юристов депутаты учли после первого чтения, когда внесли ряд поправок. Самым главным из изменений является то, что на референдум не могут выноситься изменения Конституции. Впрочем, эти выводы и поправки депутаты почему-то забыли. И приняли закон в прежней редакции. Впрочем, инициаторы закона уже готовы вносить некоторые изменения в документ (*Власть расхваливает закон о референдуме, а у экспертов волосы становятся дыбом // Горловская правда (http://gorlovka-pravda.dn.ua/blogs/svezhie-novosti-iz-seti/vlast-rashvalivaet-zakon-o-referendume-a-u-yekspertov-volosy-stanovjatsja-dybom.html)*). – 2012. – 10.12).

Блог на сайті «Concept Art Blog»

Про автора: sux, блогер

В прошлом году в Украине был предоставлен проект об ограничении доступа к сайтам, содержащим видео и фото эротического характера. По задумке авторов все поставщики услуг Интернета должны были в обязательном порядке предоставлять техническое средство, которое должно удалять эротическое содержимое с сайтов, располагающихся в национальной зоне.

Если доменная зона зарубежная, то провайдер также должен обеспечить запрет доступа на этот сайт. В качестве наказания за невыполнение таких мер борьбы с эротическим контентом, был предложен некий штраф, который подразумевал изъятие серверов непослушных провайдеров.

В четверг данный проект был рассмотрен Верховной Радой, и по итогам 233 человека, а это большая часть депутатов, проголосовали против. Дело в том, что данный проект вызвал больше негодования, чем увидел поддержку в лице пользователей.

Эксперты утверждают, что лишить такого клубничного содержания сайтов довольно-таки большого числа пользователей, это не что иное, как ограничить людей в правах на свободу информации. Поэтому комитет ВР по вопросам свободы слова и информации заявил, что данный проект никак не вяжется с международными стандартами (*Нет закону о запрете свободного доступа к XXX сайтам // Concept Art Blog (http://conceptart.com.ua/blog/net-zakonu-o-zaprete-svobodnogo-dostupa-k-xxx-sajtam)*). – 2012. – 10.12).

Редакційна група:
Т. Дубас,
Л. Степченко, Ю. Шлапак

Комп'ютерна верстка:
А. Бергелська

Підп. до друку 12.12.2012.
Формат 60x84/16. Друк. офс. Обл. вид. арк. 3,98
Видається в друкованому та електронному вигляді

Видруковано в Національній бібліотеці України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3